

SLOVENSKÉ
OLYMPIJSKÉ A ŠPORTOVÉ
MÚZEUM

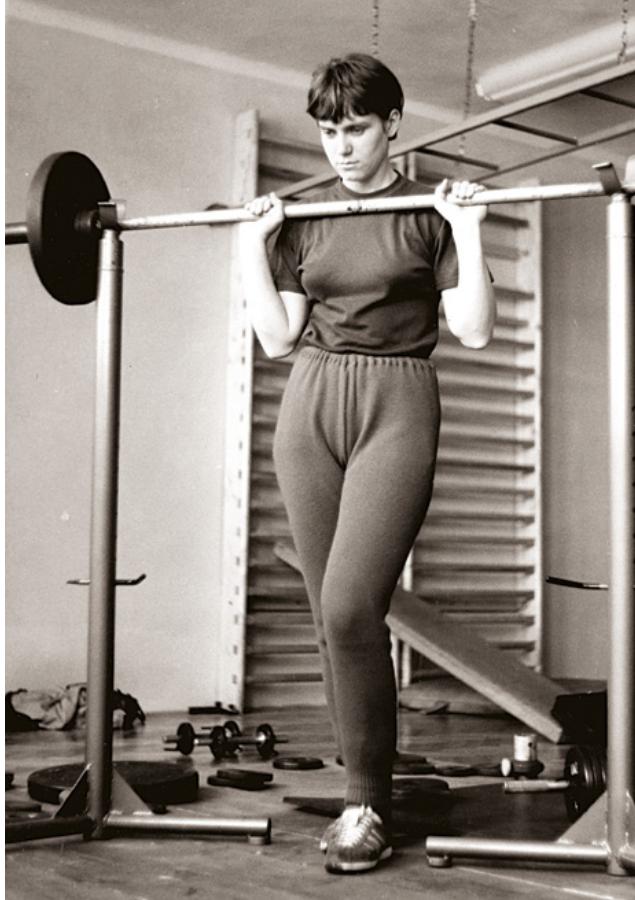
Member of the
OLYMPIC MUSEUMS
NETWORK

FAJA

MÁRIA MRAČNOVÁ-FAITHOVÁ:

PRÍBĚH PIONIERKY NOVOVEKU ČESKOSLOVENSKEJ VÝŠKY
AJ SLOVENSKÉHO OLYMPIZMU

Edícia Z depozitára múzea

174

RUDÉ PRATO

**Pionierka novoveku
československej výšky
aj slovenského olympizmu**

A pioneer in the modern age
of Czechoslovak high jumping
and Slovak Olympism

Zostavili: ..... PhDr. Zdenka Letenayová, Mgr. Viliam Karácsony

Autor hlavného textu: ..... © Marián Šimo

Anglický preklad: ..... Langvista, s. r. o.

Fotografie: ..... archív SOV – SOŠM, archív Márie Mračnevej

Grafické vyhotovenie: ..... Peter Buček (Artwell Creative, s. r. o.)

Edícia: ..... Z depozitára múzea

Rok vydania: 2016

Tlač: ..... Patria I., s. r. o., Prievidza

Vydanie prvé. Nepredajné.

ISBN 978-80-89460-23-6

• V olympijskej dedine, zľava: Eva Glesková, Mária Mařčnová, Anna Chmelková /
In the Olympic village, from the left: Eva Glesková, Mária Mařčnová,
Anna Chmelková (1968)

• Pred odletom do Mexika, zľava: Mária Mařčnová, Miloslava Rezková, Jaroslava
Valentová / Before the departure to Mexico, from the left: Mária Mařčnová, Miloslava
Rezková, Jaroslava Valentová (1968)

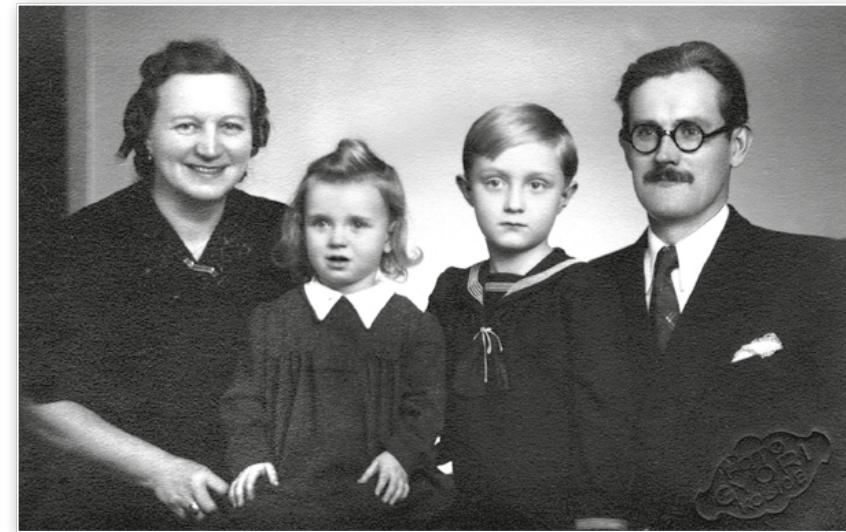
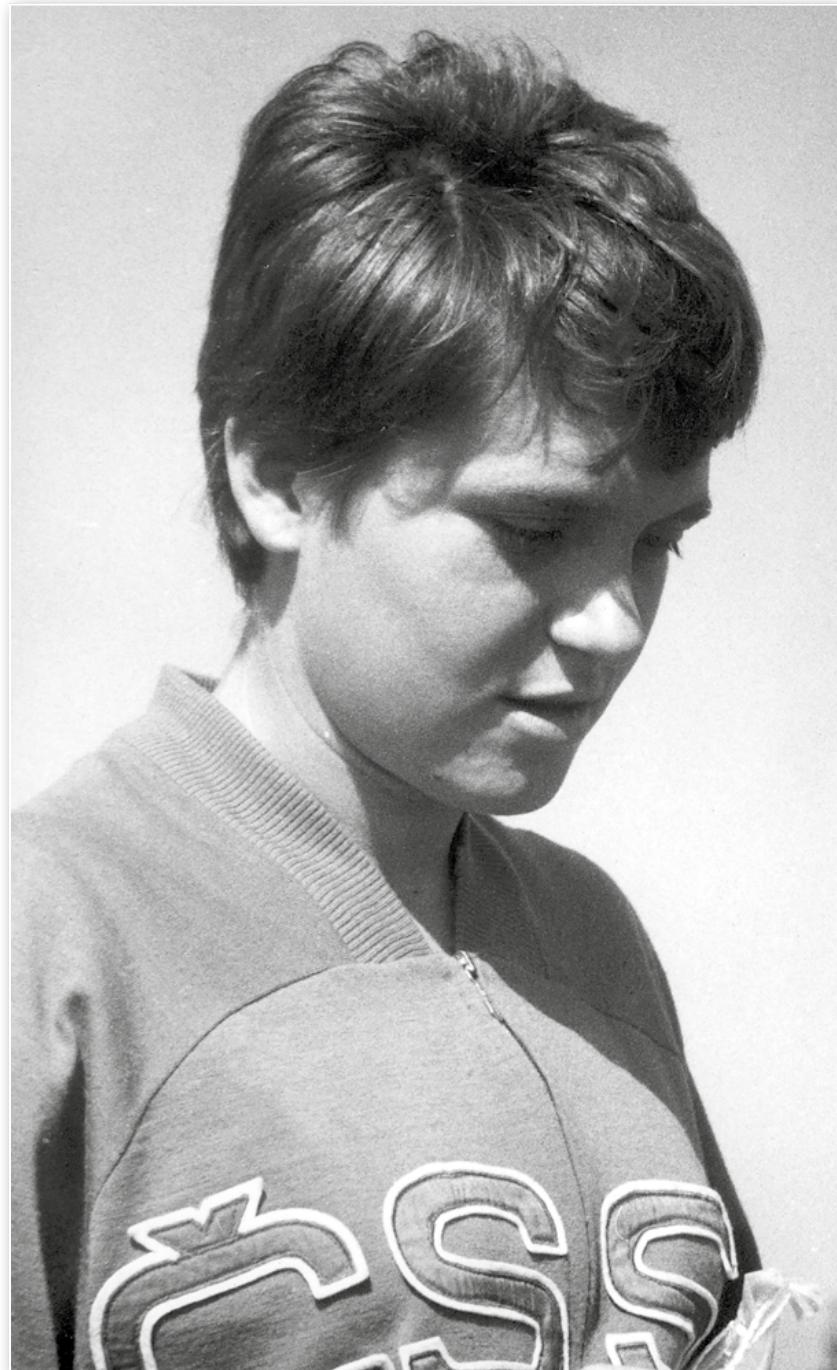
Mária Mračnová od vzniku SOV – Slovenského olympijského a športového múzea (pod názvom Múzeum telesnej kultúry v SR bolo založené v roku 1985) patrí k jeho významným podporovateľom. Ako jedna z prvých bývalých úspešných olympioničiek odovzdala predmety zo svojej športovej kariéry do zbierok múzea a dodnes pravidelne zbierkový fond múzea obohacuje o dokumenty z funkcionárskej činnosti a neúnavne pomáha múzeu so získavaním nových akvizícií od bývalých aj súčasných športovcov. Šiesta publikácia edície „Z depozitára múzea“ vychádza pri príležitosti životného jubilea špičkovej slovenskej atlétky a neskôr aj športovej funkcionárky, ktorá sa rozhodujúcou mierou pričinila o vznik prvého Slovenského olympijského výboru v ére samostatnosti a viac než desaťročie stála aj na čele Slovenského atletického zväzu. Ak múzeum osloivilo športového publicistu Mariána Šimu, aby zmapoval stopy „Faje“ v športe aj v olympizme, tak preto, že sa dlhodobo venuje atletike, obhajoval potrebu športového múzea aj vtedy, keď mu hrozil zánik a spolupracoval s múzeom na viacerých výstavných projektoch.

Zdenka Letenayová
riaditeľka
Slovenské olympijské a športové múzeum

Since the establishment of the SOC – the Slovak Olympic and Sports Museum (it was established under the name of the Museum of Physical Education in the Slovak Republic in 1985), Mária Mračnová has belonged to its significant patrons. As one of first firmer successful Olympic contestants, she delivered the objects from her sports career to the museum collections and today she regularly enrich the collection fund by documents from her functionary activity and she restlessly helps the museum to get new acquisitions from former and contemporary sportsmen. Fifth publication of the “From Museum Depository” edition is published on the occasion of the jubilee of the top Slovak athlete and later also the sports functionary who significantly took pains to establish first Slovak Olympic Committee in the era of independence and she has headed the Slovak Athletic Federation for more than a decade too. When the museum turned to sports publicist Marián Šimo to map the footprints of “Faja” in sports and Olympism, this was so because he has been devoted to athletic for a long time, he defended the need of the sports museum also when it was under threat of dissolution and he collaborated with the museum in several exhibition projects.

Zdenka Letenayová
Director
Slovak Olympic and Sports Museum

• S rodičmi a bratom / With parents and brother (Košice 1950)

• Zľava / From the left: Jaromír Šimonek,
Věra Bradáčová, Mária Mračnová, Milada Karbanová

• Olympijské hry /Olympic Games (1976)

• Majstrovstvá Európy / European Championship (1966)

PROLÓG

„Keby som nešla do niektorých súbojov, možno by som mala pokojnejší život, ale nie také spokojné svedomie. Najviac si vážim Borotrovu trofej za celoživotné vystupovanie v duchu fair play.“

Odštartovala najslávnejšiu éru československej výšky. Práve pred polstoročím. Nemala ešte ani dvadsať, keď prekonala 11 rokov starý československý rekord legendárnej Olgy Davidovej-Modrachovej a ako prvá sa preniesla ponad métru 170 cm. O 70 dní už preskočila aj samu seba (172) a na konci onoho rozletového leta 1966, v ktorom sa zlepšila o 12 centimetrov, jej v premiére na európskom šampionáte v Budapešti len o dva pokusy ušla bronzová medaila – skončila štvrtá.

MÁRIA FAITHOVÁ, košická rodáčka v dresе bratislavskej Slávie SVŠT, dodala guráz sebe i ďalším. Zrazu sa vynorila kopa skvelých skokaniek. Tri z prvého roja na mexickej olympiáde 1968 skončili medzi prvými šiestimi. Nikdy predtým ani potom nemalo Československo na Hrách v jednej atletickej disciplíne v najlepšej šestici polovičné zastúpenie. „Faja“ skončila šiesta, ako vôbec prvá slovenská atlétka v olympijskej histórii na bodovanom mieste.

Na európskom šampionáte 1969 v Aténach znala rovnaká hymna a na stožiaroch viali až dve československé vlajky: znova zlatej Milene Rezkovej robila garde na bronzovom stupienku piedestálu vďaka rovnakému výkonu 183 cm známa mladá dáma, ale už s novým priezviskom – MÁRIA MRAČNOVÁ.

Ako čerstvá absolventka bratislavskej FTVŠ a ešte čerstvejšia mamička splnila limit na Hry XX. olympiády, no do Mníchova 1972 ju neposlali. Nemala ani 26 rokov, no v konkurencii plejády mladej ju niektorí „odborníci“ označili za neperspektívnu.

O štyri roky v olympijskom finále v Montreale 1976 skákala všetky výšky na prvy pokus. Už sa zdalo, že bez opravy zvládne aj medailových 191 cm, prví diváci začali tlieskať, ale latka napokon padla a keďže potom ešte dvakrát, na Mračnovú zvýšila len nevdačná štvrtá priečka.

Presne o mesiac sa na federálnom šampionáte v Třinci prehupla nad latkou vo výške 192 cm – pravoverná „straddlistka“ preskočila svoju telesnú výšku o dvadsať centimetrov a v ére už aj u žien nezastaviteľnej dominancie flop sa tesne pred tridsiatimi narodeninami vrátila na post československej rekordérky! Slovenskou bola ešte takmer 14 rokov...

Z korunnej princeznej československej atletiky sa neskôr vyklula prvá dáma slovenského olympizmu. Rozhodujúca osobnosť v ére zrodu Slovenského olympijského výboru. Jeho dlhorocná podpredsedníčka.

Tak ako uprostred šesťdesiatych rokov zdánlive z ničoho nič nakopla československú výšku, začiatkom deväťdesiatych nakopla vo federálnej letargii driemajúce slovenské hnutie piatich kruhov. Cez seba a iných olympionikov. Sprvu len v snahe väčšmi propagovať vo verejnosti Coubertinove ideály a naše slávne športové osobnosti. Olympijskú spoločnosť Slovenska, na čele ktorej stála, cez vlny politických búrok napokon dokormidlovala do prístavu v podobe samostatného národného olympijského výboru – dokonca ešte pred oficiálnym rozdelením Československa.

PROLOGUE

“If I did not enter some fights, maybe I would have more contented life, but not so contented conscience. I appreciate Borotra trophy for the lifelong act of fair play the most.”

She started the most famous era of Czechoslovak high jump. Just half a century ago. She was not twenty yet when she overcame 11-year old Czechoslovak record of legendary Olga Davidová-Modrachová and as first one she got above the 170 cm mark. After 70 days she jumped over herself (172) and at the end of the taking-off summer of 1966 in which she got improved by 12 centimeters, she missed bronze medal during her première at the European Championship in Budapest by just two attempts.

MÁRIA FAITHOVÁ, Košice native in the jersey of Bratislava's Slavia SVŠT, plucked up courage to herself and to other people. Suddenly, dozens of excellent female jumpers appeared. Three of first pack at the Mexico Olympiad in 1968 came out amongst first six competitors. Never before and never after Czechoslovakia had the 50 per cent representation in the best sixsome at the Games in a single athletic discipline. “Faja” came out on sixth place, being first Slovak athlete in the Olympic history on the score-awarding place at all.

At the European Championship in 1969 in Athens, the same anthem sounded and two Czechoslovak flags flew on the masts: repeatedly golden Milena Rezková was chaperoned by a familiar young lady, yet with a new surname – MÁRIA MRAČNOVÁ on bronze platform of the podium thanks to the same performance of 183 cm.

As the fresh graduate from Bratislava's FTVŠ and even fresher mamma, she fulfilled the limit for the Games of XX Olympiad, but they did not send her to Munich in 1972. She was not even 26 years old, but some “experts” called her unpromising in the competition of the wide range of young athletes.

Four years later, she jumped all the heights at first attempt in the Olympic finale in Montreal in 1976. It seemed that she would make even the medal-winning 191 cm without correction, first spectators started applauding, but finally, the bar fell down and since it happened two times more, just unrewarding fourth place was left over for Mračnová.

Exactly one month later, she flew above the bar at the height of 192 cm at the Federal Championship in Ťinec – the orthodox “straddle style user” jumped over her body height by twenty centimeters and she returned to the position of Czechoslovakian record holder in the era of unstoppable dominance of flop technique in women as well immediately before her thirtieth birthday. She was the Slovak record holder for another 14 years...

Later, the crown princess of the Czechoslovak athletics turned to the first lady of the Slovak Olympism. The crucial personality in the era of the birth of the Slovak Olympic Committee. Its long-term Vice Chairwoman.

Like as she gave a kick to the Czechoslovak high jump all of a sudden in the middle of the 1960s, she gave a kick to the Slovak movement of five circles snoozing in the federal lethargy at the beginning of the 1990s. Through herself and the other Olympic contestants. Firstly just with the strive for greater promotion of Coubertin's ideals and our famous personalities of sport in public. The Olympic Society of Slovakia, headed by her, finally steered through the waves of politic storms to the port in the form of an independent national Olympic committee – even before the official split of Czechoslovakia.

Bola pionierkou novoveku československej ženskej výšky aj slovenského olympizmu. Štrnásť rokov aj šéfkou slovenskej atletiky. Len ona vie, čím všetkým v tých vážnych, no nevdačných funkciách prešla, čo za radostí, ale aj príkoria zažila. Iní len tušia. Ale snímajú klobúk. Keď sa rozhodla uvoľniť miesto mladším, atléti ju zvolili za čestnú predsedníčku SAZ. A Slovenský olympijský výbor za svoju čestnú členku.

I. SPOZA KLAVÍRA NAD LATKU

MAMA MIENI, TELOCVIKÁR MENÍ

„Prezývku som dostala v prvej ľudovej od Milana Krupu, chalana, ktorého posadili do jednej lavice so mnou. Keď nás učitelka predstavovala, po začutí mena Faithová spontánne zvýskol: Jéej, Faja! A už sa to so mnou vlieklo. Vtedy letelo: Fígel, fajka, paradajka...“

Rodičia sa zoznámili v Tatrách, ale žili v Košiciach. Vojtech Faith mal nemecké korene, pochádzal zo Spišských Vlachov, kým Jolana Leščinská zo Svinice nedaleko Herlian. Kedže otcovým rodičom celé gazdovstvo – polia, stajne, kone, ovce – po vojne skonfiškovali, ich deti prázdninovali u druhej babky vo „valake“ smerom na Zemplín.

Svinica má v erbe poštový dostavník: dvojzáprah koní s pohoničom. Pôvabnou zhodou náhod, Faithovci boli poštárska rodina. Po rodičoch zakotvil v telekomunikáciach aj ich syn Norbert – dokonca si vo fachu našiel aj manželku.

O päť rokov mladšia dcéra pokrstená ako Mária Magdalena a doma zvaná Babula mala byť iný prípad: mama si želala, aby z gymnázia šla na konzervatórium a stala sa klavíristkou. Sedem rokov poctivo chodila do hudobnej školy, hoci zavše rovno zo športoviska. „Trasú sa ti ruky – zasa si hrala basketbal?“ kárala ju učiteľka. Vedela, že jej šíkovné prsty nebabav len preludovať po čierno-bielej klávesnici a triafat tóny, ale aj čarovať s lopoutou a triafat kôš...

Voľakedy bol problém decká dostať domov, dnes z domu, od počítača. Vyrastala s chalanmi. Si starší a rozumnejší, dohliadaj na ňu, kým sme v robote, nakázali rodičia synovi. „V bratovej ulicnej partii som hrávala futbal, chodila na hokej a v prvú októbrovú nedelu na začiatku našej ulice povzbudzovala maratóncov bežiacich zo štadióna Lokomotívy, a to nielen smerom do Sene, ale najmä na spiatocnej ceste, občas aj bežiac popri nich,“ spomína.

S loptovými hrami aj s gymnastikou sa zblížila už na osiemročenke a na Športových hrách mládeže aj s atletikou, vedľaneď za školou bol štadión VSS so škvarouvou dráhou. Predstavu o nej jej na gymnáziu skompletizoval učiteľ Ján Stopka: „Bol to ten najspärvnejší telocvikár: venoval sa nám nielen na hodinách, ale do večera aj v telocvični alebo na štadióne.“ Vďaka nemu už ako dorastenká zbierala body pre ženské družstvo košickej Slávie v druhej lige.

Rodičia snívali, že dcéra pôjde na konzervatórium, ale Stopka lepšie vedel, po čom pišť duša

She was the pioneer of the new age of the Czechoslovak high jump and Slovak Olympism. She has been the head of Slovak athletics for fourteen years as well. Only she knows what she had to overcome in that serious but unappreciative positions, what joys and injustices were experienced by her. The other ones just think. But take their hats off to her. When she decided to free her position to younger ones, athletes elected her to be the Honorary Chairman of the Slovak Athletic Federation. And the Slovak Olympic Committee for its Honourable Member.

I. FROM BEHIND A PIANO ABOVE THE BAR

MAMMA PLANS, GYM TEACHER MODIFIES

„I got my nickname when I was an abecedarian from Milan Krupa, a boy they seated to the desk with me. When a teacher introduced us, after hearing the name of Faithová, he spontaneously whooped: “Wow, Fajal!” And this was trailing behind me. At that time, the following saying was in: Fígel, fajka, paradajka... (N.B. Gimmick, pipe, tomato...)“

Her parents get acquainted in the Tatras, but they lived in Košice. Vojtech Faith had German roots, he came from Spišské Vlachy, while Jolana Leščinská from Svinica near Herlany. Since they confiscated the entire farmstead of her father's parents after the war – fields, stables, horses, sheep, their children spent holidays at the other grandmother's place, in a “vala” (N.B. village) towards Zemplín.

Svinica has a post coach in its coat of arms: a pair-horse with a coachee. The charming coincidence was the Faith's were the postman family. Their son Norbert settled down in telecommunications after his parents – he found his wife in the line of work too.

Five years younger daughter, baptized as Mária Magdalena and called Babula at home, should be a different case: her mamma wished she would go to conservatory from high school and become a pianist. She attended music school for seven years, sometimes straight from sports fields. “Your hands are shaking – did you play basketball again? – a teacher reproached her. She knew that her skilful fingers can entertain themselves not only by preluding on black and white keyboard and hit the tones but also perform magic with a ball and score a basket..

Formerly it was a problem to get children home, today from home, from their computer. She grew up with boys. You are older and wiser; take care after her, while we are at work. This is what parents told to their son. “I used to play football in my brother's street gang, I went to ice hockey matches and on first October Sunday I cheered on the marathon runners running from the Lokomotíva stadium not only towards Sena, but in particular on their way back, sometimes running alongside them at the beginning of our street,” she reminisces.

She became close to ball games and gymnastics during her study at the eight-year school and to athletics at the Sports Youth Games, after all, there was the VSS stadium with slag track right behind the school. The

jeho žiačky, a neomylne ju navigoval na Fakultu telesnej výchovy a športu. „Sedem rokov si nás vodila za nos, ja ten klavír rozrúbem!“ nahneval sa po mame aj otec.

Renomovaný výskársky tréner Jaromír Šimonek zistil, že je prváčkou na FTVŠ až mesiac po tom, čo podľa Stopkových plánov trénovala na Kalinčiakovej, kde vtedy ešte fakulta sídlila. Skôr než ju oslovil s ponukou na spoluprácu, položartom sa jej onikajúcim štýlom, ktorý sa pre ich komunikáciu stal typický, spýtal: Vysvetlia mi, ako sa oni mohli dostať na našu školu bez protekcie...

Nuž, Stopka ju naučil aj to, čo bolo vtedy rozhodujúce pre úspech na bratislavských prijímačkách – gymnastické zostavy...

AKO PRIŠLA NA CHUŤ VÝŠKE

*„Školu som reprezentovala vo viacerých športoch a v niekolkých atletických disciplínach, ale výšku som rada nemala.“ Keby ste sa mali znova rozhodnúť, aký šport by ste si vybrali? „Basketbal. A z atletiky diaľku.“
(Dva Fajine výroky v prvých novinových rozhovoroch kariéry.)*

Šestdesiatka, stovka, diaľka, dokonca aj guľa... Faithová nezačínala výškou. Sprvu k nej ani nemala vrelý vzťah. „Vtedy boli ešte v ženskom skoku do výšky v móde nožničky, ktoré vyžadovali dlhé nohy, obrazne až pod pazuchy, a tie som nemala,“ vysvetľuje. Rumunská dlháňka Jolanda Balasová (185 cm) sa už v roku 1961 „prestrialala“ nad 191 cm a svojou suverénnosťou (150 pretekov bez prehry) adeptky od tejto disciplíny skôr odrádzala, než príťahovala. Najmä atlétky tuctových postáv.

Mladučká Faja skočila strihom najviac 148 cm. Stopka jej však na tréningu v lete 1963 ukázal fotografiu sovietskej výskárky Taisie Čenčíkovej, ktorá na nej preskakovala latku úplne inak, prevažujúc sa nad ňou, a ten štýl (po anglicky straddle, po slovensky prevalením obkročmo) ju zaujal. Ešte v ten deň ním skočila takisto, čo predtým nožničkami. „To bol odrazový mostík. A ešte ironická poznámka okoloidúceho trénera – z tej výskárka nikdy nebude,“ tvrdí.

Rok 1963 zakončila krajským ženským rekordom 157, nasledujúci už slovenským 163 cm. Stále ešte ako členka košickej Slávie, ale už aj čerstvo prijatá vysokoškoláčka v Bratislave. V prvú októbrovú nedelu 1964, desať dní po jej osiemnástych narodeninách, bolo na Mladej garde posledné kolo ženskej atletickej ligy. Prišla naň len ako diváčka, ale vynukovali ju: Pod si zaskákať aspoň mimo konkurencie. Nemám tretry, krčila plecami. Požičiame ti, odvetili – a na to už nenašla, ba ani nechcela nájsť protiargument. S jednou požičanou tretrou ešte ako dorastenka preskočila 163 cm a o centimeter zlepšila vyše štyri roky starý slovenský ženský rekord Aleny Hejtmánekovej!

Tá dáma nebola hocikto, naopak, domáci klenot, slovenská Modrachová: pod dievčenským menom Holáriková ako vôbec prvá Slovenka, ešte ani nie 18-ročná štartovala na atletických majstrovstvách Európy (v Berne 1954), kysucký prírodný talent, päťbojárka s tromfovou výškou, ktorej kralovala vyše 12 rokov – slovenský rekord posunula zo 140 nožničkami (v štrnástdel!) až na 162 cm straddlom, ktorý ju naučil chýrný žilinský pedagóg a tréner Ladislav Berger.

V onen deň dostala Faithová prvý raz v živote na Mladej garde hobľa. V zime sa udomácnila

idea of it was completed for her by her teacher Ján Stopka. “He was the greatest gym teacher: he devoted to us not only during classes, but also till the evening in the gym or the stadium.” Thanks to him I could get scores for women team in Slávia Košice in second league while still being a junior.

Her parents dreamt their daughter would go to the conservatory, but Stopka knew better what the soul of his student longs for and he infallibly navigated her to the Faculty of Physical Education and Sports. “You pulled our legs for seven years, I would cut the piano to chips!” father got angry after mother too.

The reputable high jump coach Jaromír Šimonek found out that she was the first-class student at the Faculty of Physical Education and sports one month after she was in training at Kalinčiakova street, where the faculty seated at that time, following Stopka schedules. Before he addressed her with his offer of cooperation, semi-joking and calling her using verbs in 3rd person in plural, that archaic style of speech became typical for their communication, and he asked her: Would ye explain me, how did ye manage to get to our school without patronage...

Well, Stopka taught her what was decisive for a success at admissions in Bratislava at that time – gymnastic compilations...

HOW SHE STARTED FEELING LIKE THE HIGH JUMP

*“I represented the school in several sports and in some athletic disciplines, but I disliked the high jump.” When you should decide again, what sports would you go for? “Basketball. And from athletics - long jump.”
(Two Faja’s statements in first newspaper interview in her career.)*

Sixty meters, hundred meters, long jump, even shot put... Faithová did not start with high jump. She even had not affinity to it. “At that time, the scissor technique was fashionable in women high jump, it required long legs, metaphorically up to the armpits, and I had them,” she explains. Romanian female beanpole Jolanda Balasová (185 cm) “cut herself off” above 191 cm in 1961 already and she rather discouraged the trainees from the discipline due to her cocksureness (150 competitions without a loss) than attracted them. In particular the female athletes with common figures.

Young Faja jumped 148 cm at the most using the scissor technique. But during the training in summer 1963, Stopka showed her the photo of Soviet high jumper Taisia Chenchikova, who jumped over the bar in totally different way, rolling above it and the style (straddle in English) captured her. Using it, she jumped the same height as when using the scissor technique before on the same day “This was the stepping stone. And even the ironic note of a coach passing by – she would never be a high jumper,” she claims.

She ended the year 1963 with regional women record of 157 cm, the following year with the Slovak record of 163 cm. Still as the member of Slávia Košice, but even as freshly admitted university student in Bratislava. In first October Sunday of 1964, ten days after her eighteen year birthday, there was the last athletic league round in Mladá Garda campus. She came there just as a spectator, but they made an offer to her: Come and jump, at least outside the competition. I do not have my spiked running shoes. We could borrow you a pair, they responded. And she did not find and even did not want to find a counterargument. With one borrowed spiked running shoe, being still a junior, she jumped 163 cm and by one centimetre she improved more than four-year old Slovak women record made by Alena Hejtmáneková.

That lady was not just a woman, on contrary; she was the home daisy, Slovak Modrachová: under her maiden name Holáriková she started at the athletic European Championship (in Bern in 1954) as first Slovak female at all, being under 18. She was the natural talent from Kysuce, pentathlon contestant with

v Šimonekovej tréningovej skupine a ako predošlú letnú sezónu zakončila, tak nasledujúcu na tom istom mieste začala: slovenským rekordom 164 cm – znamenal aj vyrovnanie juniorského čs. rekordu.

Očarila aj prekvapila. „Jej pretekársky rast nemá v slovenskej atletike vari obdobu,“ napísal v denníku Šport rešpektovaný expert Rudolf Holzer. „Telesne nepripomína typy dlhonohých výškárok, skôr vyzerá na vrhačku, disponuje však ojedinelým odrazom, ktorý ju vynáša na maximálnu osobnú výškovú hranicu. Nie je vylúčené, že po vylepšení a vybrúsení skokanskej techniky dosiahne ešte ďalšie výrazné zlepšenie.“

To potešilo aj zabolelo zároveň. Lebo novinári si z článku vybrali just jednu polvetu, pre mladú dámú zvlášť citlivú, a dľho jej ju pripominali: tú o vrhačskej postave.

„Už od pätnástich rokov som vážila plus-mínus 65 kg,“ rekrimuje po polstoročí. „V prvom ročníku vysokej školy však skôr plus. V snahe netahať peniaze od rodičov, ktorí mali hlboko do vrecka, som v internátnej jedálni neraz zhľtila len polievku a dosytila sa chlebom. Od druhého ročníka som však už ako reprezentantka dostávala tzv. kalorické – cirka vo výške maminho vtedajšieho dôchodku. Navyše, z Horského parku som sa aj s ďalšími atlétikami Slávie SVŠT prestáhovala na internát Mladá Garda, kde bola kvalitnejšia strava. A čo bolo najdôležitejšie, začala som objemovo viac a intenzívnejšie trénovať.“

ZA 100 DNÍ PLUS 12 CENTIMETROV

„Docent Šimonek bol trieda sama osebe. Úžasne rozhladený odborník, navyše pedant, pracant a poctivec, ktorý nepoznal od-do. Dôsledný, precízny, dochvíľny, mal naštudované najnovšie tréningové metódy zvlášť ruskej školy, ktorú veľmi uznával. Všetci výškári – a nebolo nás mälo – sme si ho veľmi vážili.“

Povojunoví atléti boli zväčša samorasty. Tí, čo dokázali zapaliť iskru v ich dušiach, nevedeli odborne poradiť každému v širokej palete disciplín. Ani Bratislava nepatrila medzi výnimky. Vladimírovi Žilovi, jedinému Slovákom vo výprave na ME 1946, objasnil základy módneho výškárskeho štýlu sweeney „všedve“ Rudolf Holzer, no zdokonaľovať sa v ňom musel sám. Žila pochopil, že keď si výškári navzájom nepomôžu, tak im nik nepomôže. Keď prišiel do Bratislavu študovať Vladimír Savčinský, bardejovský odchovanec predvojnového skokana Štefana Stanislava, radil mu, ako vedel a zamestnanie dovoľovalo. Savčinský v roku 1957 ako prvý Slovák preskočil dva metre.

Až na prahu šesdesiatych rokov sa objavili prví mladí tréneri-špecialisti. Jaromír Šimonek bol priemerný výškár (188 cm), ale elitný pedagóg, a už ako tridsiatnik sfomoval tréningovú skupinu, z ktorej dvaja ako prví po Savčinskom sa prehupli nad dva metre: Milan Rožánek (200) a Viliam Lendel (202 a 203).

Na jeseň 1964 do nej pribudla Faithová. Šimoneka milo prekvapila: „Má všestranný základ, takže znáša väčšie záťaženie, dobrú techniku nad latkou, výbornú tréningovú disciplínu a – nemá ženské vrtochy.“ Len čo ju naučil skákať s vystretnou švíhovou nohou, a nie s pokr-

high jump being her trump, she ruled it for more than 12 years – she shifted the Slovak record from 140 cm using scissors technique (at the age of 14!) to 162 cm using straddle technique learnt from the famous pedagogue and coach Ladislav Berger from Žilina.

On that day, Faithová was bumped against her botty for joy for the very first time in her life in Mladá Garda campus. In winter, she naturalized in Šimonek's training group and she started the following season on the same point as she ended the previous summer season: with the Slovak record of 164 cm – it meant also the equalization of junior Czechoslovak record.

She enchanted and surprised as well. “Her competition growth has probably no parallel in Slovak athletics,” respected expert Rudolf Holzer wrote in Šport daily. “She does not resemble the types of long-legged high jumpers, she rather looks like the hurler, yet she disposes of a unique taking off that takes her to the maximum personal height limit. It is possible that after the improvement and polishing of her jumping technique she would extent to another significant improvement”

This pleased and hurt her at a time. Because the journalists took out just a single half-sentence of the article, especially touchy for a young lady and they reminded her of it: of the hurler-like figure.

“Since my fifteen, I weighted plus-minus 65 kg,” she recriminates after fifty years. “It was rather plus in my first year at the university. Attempting not to draw money from my parents who were deep-pocketed, I often ate just a soup in the canteen and filled my stomach with bread. But as the international contestant, I I got so called calorie allowance – approximately at the amount of my mother’s pension since second year. In addition, I moved from Horský park to Mladá Garda campus together with other female athletes of Slávia SVŠT, where they had food of better quality. And what was the most important, I started training more and with an increased intensity.”

PLUS 12 CENTIMETERS WITHIN 100 DAYS

“Senior Lecturer Šimonek was of its own class. Amazingly well-oriented professional, pedant, hard-worker and an honest man in addition, who knew no from-to. Consistent, precise, punctual, he had studied the brand new training methods, especially of the Russian school, really accepted by him. All the high-jumpers – and there were not just a few of us – appreciated him very much.”

The post-war athletes were usually free spirits. Those one who could ignite the spark in their souls were unable to professionally advise everyone in the wide range of disciplines. And even Bratislava was not one of the exceptions. Vladimír Žila, the only one Slovak in the delegation at the European Championship in 1946, got the explanation of the basics of the fashionable high jump Sweeney style by “know-it-all” Rudolf Holzer, but he had to get improved in it by himself. Žila understood that when high jumpers would not help each other, nobody would help them. When Vladimír Savčinský, the follower of pre-war jumper Štefan Stanislav from Bardejov, came to Bratislava for studies, he advised him as he could and was allowed by his job. In 1957, Savčinský jumped two meters as first Slovak.

Only on the threshold of the 1960s, first young coaches - specialists arrived. Jaromír Šimonek was an average high jumper (188 cm), but first-rate pedagogue. As thirty-year old man already, he formed the training group; two of it vaulted over two meters as the first ones after Savčinský. Milan Rožánek (200 cm) and Viliam Lendel (202 cm and 203 cm).

Faithová joined it in autumn 1964. She amazed Šimonek. “She has the universal basics, so she is able to withstand greater load, she has a good technique above the bar, an excellent training discipline and – she

čenou, ako bola zvyknutá, jej výkony šli hore. Potom prišli na rad činky. „Českí tréneri vtedy krútili hlavami, ale čoskoro aj oni zaradili do skokanskej prípravy posilňovanie,“ spomína svojho času.

Faja mala pružný členok a vysoký odraz aj vďaka basketbalu, ktorý rada a často hrala. Ale to by nestačilo, vzhľadom na relatívne nízku postavu (172 cm) potrebovala aj činkami zlepšiť silové parametre dolných končatín – stehien aj lýtok.

V šestdesiatom šiestom sa pod Šimonekovým vedením za 100 dní zlepšila o 12 centimetrov: zo 165 na 177! Sezónu premiérových majstrovstiev Európy odštartovala 30. apríla na Mladej Garde najskôr československým juniorským rekordom 167 cm a o pár minút aj prelomovým senior-ským – 170 cm. Ako z učebnice, v oboch prípadoch na prvý pokus.

Pražská rodáčka Olga Davidová-Modrachová, ktorá na ME získala bronz v päťboji (1950) aj vo výške (1954), československá šampiónka tejto disciplíny 1949 – 1960 (nepretržite!), dvihla latku čs. rekordu v lete 1955 na úroveň 169 cm, a na nej tvrdla 11 rokov. Odkliaala ju až Faithová. Olga už v tom čase žila v Brne, kde sa vydala za šprintéra a novinára Jiřího Davida, a stamodtiaľ s gratuláciou poslala mladej Slovenke aj krištáľovú vázu. „Veľmi ma tým prekvapila a dodnes ma mrzi, že som ju neskôr nešťastne rozbiela,“ vraví Faja.

Redaktor Pravdy Pavol Kršák ju vtedy odvážne označil za „slovenskú Balasovú“. Hneď sa však ospravedlnil za zveličenie („želanie je otcom myšlienky“), lebo „akiste nikdy sa ani len nepriblíži k výkonom dvojnásobnej olympijskej víťazky a svetovej rekordérky“. Rumunkino maximum 191 cm sa zdalo nadoblačné, ale košická rodáčka sa k tejto výške napokon nielen priblížila, ale ju aj prekonala – pravda, až o desať rokov. Vo výške sa nedá „uletiet“ ako v dialke, v nej sa stúpa po rebríku.

V polovici mája na majstrovstvách Bratislavu dvihla rekordnú latku o centimeter (171) a 9. júla na juniorskom šampionáte v Otrokoviciach na dvakrát dokopy o tri: najskôr na tretí pokus skočila 172 a potom na druhý aj 174 cm. „Vôbec som to nečakala, lebo idem z pretekov na skúšku a zo skúšky na preteky. Napriek tomu teraz mám guráz na 176,“ vyhlásila v eufórii. Ako vôbec prvá v Československu preskočila samu seba, latku ležiacu nad temenom hlavy!

Československý atletický šampionát 1966 hostil v prvý augustový víkend Trnec. Výškarska súťaž žien vrcholila v horúcu nedelu na pravé poludnie. Faithovej pridelili štartové číslo 123 – ktorá z tých troch cifier jej pripadne vo výsledkovej listine? Dovtedy ešte nemala federálny „dospelácky“ titul. „My sme už vtedy v rámci prípravy na majstrovstvá Európy v Budapešti trénovali napoludnie, keď vládli najvyššie teploty,“ spomína. „V teste pred Trincom som spredu skrčmo skočila 154 cm a skokomer ukázal výskok 69 cm. Mala som formu a skákala som absolútne uvoľnené, v pohode. Po 172 sa malo skákať 174, čo vtedy bola hodnota môjho čs. rekordu. Tisícka divákov však začala skandovať: My chceme rekord! Kedže som ostala v súťaži sama, požiadala som rozhodcov, aby latku o centimeter dvihli. Napokon som skočila nielen 175, ale na tretí pokus aj 177...“

Šimonek, vždy decentne pôsobiaci tréner, sa dostał do takej eufórie, že preskakoval zábradlie a roztrhol si sako. Nečudo, jeho zverenka skočila druhý najlepší výkon sezóny na svete a tretí európsky v historii.

has no woman's whims.“ The moment he taught her how to jump with a straight take-off leg and not with the bent leg, as she was used to, her performance went up. Then it was the turn of the weights. “The Czech coaches shook their heads at that time, yet shortly afterwards they included workout exercises to the high jump preparation too,” he recalled some day.

Faja had a flexible ankle and high take-off, thanks to basketball she loved to play and she played it often. But this would not be enough, with regards to her relatively small figure (172 cm) she needed to improve her power parameters of lower limbs – thighs and calves using the weights.

In 1966, she improved by 12 centimeters within 100 days under Šimonek's leadership: from 165 cm to 177 cm! She started the season of première European Championship on 30 April in Mladá Garda campus in Bratislava with the Czechoslovak junior record of 167 cm at first and several minutes later also with the ground-breaking senior record - 170 cm. Like in the textbook, at first attempt in both cases.

The native from Prague Olga Davidová - Modrachová, who won bronze at the European Championship in pentathlon (1950) and high jump (1954), the Czechoslovak champion in the discipline since 1949 till 1960 (without interruption!) raised the bar of the Czechoslovak record in summer 1955 to the level of 167 cm and hanged around at it for 11 years. It was unspelt by Faithová only. At that time, Olga lived in Brno, where she married sprinter and journalist Jiří David and she sent also crystal vase with the congratulations to the young Slovak from there. “She surprised me a lot with that and I am sorry till today I accidentally broke it later,” Faja says.

The editor of Pravda, Pavol Kršák, bravely called her “Slovak Bala” at that time. Immediately after that he apologized for exaggeration (“the wish is father to the thought”), since “surely she would never even approach the performances of the double Olympic winner and world record holder”. The maximum of the Roman woman of 191 cm seemed to be celestial, but the native of Košice finally not only approached the height, but overcame it – yet, ten years later. It is impossible to “blow off” in high jump as in long jump; they climb on a stepladder there.

In half of May, at the Championship of Bratislava, she lifted the record bar by one centimetre (171 cm) and she lifted it twice, by three centimetres in total on 9 July at the Junior Championship in Otrokovice: firstly she jumped 172 cm at third attempt and then even 174 cm at second attempt. “I did not expect that, since I am keeping going from competitions to the exam and from the exam to competitions. Despite that I had the courage for 176,” she stated in euphoria. As absolutely first woman in Czechoslovakia, she vaulted her height, the bar rested above her vertex!

The Czechoslovak Athletic Championship in 1966 was hosted by Trnec on first August weekend. Women high jump competition culminated on hot Sunday at high noon. Faithová was assigned the start number 123 – what of the three numerals would be assigned to her in the result list? Till that time, she had no federal “senior” title. “We trained at noon within the preparation for the European Championship in Budapest at that time, when the highest temperature prevailed,” she recalls. “In a test before Trnec competition, I jumped 154 cm with feed ahead and the metering device showed the take off of 69 cm. I was in a good form and jumped absolutely freely, with ease. After 172 cm, we should jump 174 cm, which was the value of my Czechoslovak record at that time. However, thousand of spectators started chanting: We want a record! Since I remained alone in the competition, I asked the referees to lift the bar by one centimetre. Finally, I vaulted not only 175 cm, but even 188 cm at third attempt...“

Šimonek, always soberly looking coach got to such euphoria that he vaulted over the railing and tore his jacket. It is no wonder; his charge jumped second the best performance of the season in the world and third European one in history.

PRVÉ ME: DVA POKUSY OD BRONZU

„Po výške sa plakalo. Faja sa tak silno vzila do roly favoritky, ktorú jej naša tlač aj tréneri prisúdili, že sa nevedela zmierit „len“ so štvrtým miestom. A tak výsledok, ktorý býva dôvodom na radosť a objímanie, mal svoju dohru v utešujúcom trénerovom náručí.“ (Lehká atletika 1966)

Česká atletika prežívala po vojne slávnu zátopkovskú éru a nebývala odkázaná na slovenskú. Na majstrovstvách Európy 1966 v Budapešti sa však po výpadkoch diskárka Daňka a miliara Odložila ocitla v totálnej núdzi a vtedy jej záchranný pás hodil trojlístok dám z bratislavskej Mladej Gardy. Prispel do klasifikácie krajín 22 bodmi – výprava ich získala dokopy 46 (ženy 25, muži 21).

Najlepším slovenským umiestením na prvých siedmich európskych šampionátoch bola šiesta priečka diskára Alojza Kormúthu v Bruseli 1950. Na ôsmom tri Slovenky dosiahli tri najlepšie československé výsledky. Štyristovkárka Anna Chmelková dokonca získala vôleb prvú slovenskú medailu – a hned zlatú! Sprintérke Eve Lehockej (neskôr Gleskovej) na 100 m aj výskárke Márii Faithovej tesne ušiel bronz – mladučkej skokanke len na pokusy.

„Nemala som ešte ani dvadsať rokov a bola som vyplášnená z toho, že som nastupovala s najlepším sezónnym výkonom zo všetkých účastníčok, lebo rumunská superfavoritka Jolanda Balasová ostala sediť na tribúne s ofačovanou nohou,“ spomína. (Podľa komentárov dobovej tlače v obave zo sextestov, ktoré mali premiéru.) „Ako keby som mala zviazané nohy. Možno aj preto, že v hľadisku Népstadíóna medzi 60-tisíc divákmami sedeli moji rodičia, ktorí ma prvý aj posledný raz v kariére sledovali naživo.“

V Budapešti skončila štvrtá až dvakrát – najskôr na Svetovej univerziáde 1965 a o rok aj na majstrovstvách Európy. Skočila 171 cm na prvý pokus, rovnako ako o takmer desaťročie staršia Polka Jaroslawa Biedová, ktorá k olympijskému striebru z Ríma 1960 pridala európsky bronz. Faithovú oň pripravili dve opravy na výšku 165 cm, ktoré nemuseli byť, keby neskákala aj vtedy, keď 90-členná kapela hrala hymnu na počesť víťazstva juhoslovenskej osemstovkárky Nikoličovej. V prípade zopakovania trineckých 177 cm by bola dokonca európskou šampiónkou...

„Skákala ako v tranze. Zaplatila daň nováčika, ale nevzdala sa. Ak si niečo zaumieni, nič ju nezastaví,“ citoval Šimoneka v Zlatej knihe atletiky publicista Ladislav Krnáč. Západonemecký odborný časopis Leichtathletik hned po šampionáte upozorňoval: „Faithová sice zhodila 173 cm (veľmi ľahko) a nezískala medailu, nadálej ju však musíme pokladať za mimoriadny talent. Veď je mladá, všetko má ešte pred sebou. Vyčkajme, v budúcich rokoch nám pripraví ešte nejedno prekvapenie.“

Dôkazom Fajiných ambícií a pocitov je jej budapeštianske štartové číslo 748, na ktoré perom dopísala štvorku (poradie) a poznámku: Prvé a najsmutnejšie ME. Dnes tróni v zbierkovom fonde Slovenského olympijského a športového múzea.

FIRST WORLD CHAMPIONSHIP: TWO ATTEMPTS FROM BRONZE

“There was weeping after high jump. Faja put herself to the shoes of a favourite, attributed to her by our press and coaches, so strongly that she was unable to make it up “just” with fourth place. So the result that is usually the reason of joy and caress had its sequel in the comforting arms of a coach.” (Lehká atletika periodical 1966)

Czech athletics experienced the famous era of Zátopek after the war and it was not reliant upon the Slovak athletics. At the European Championship in 1966 in Budapest, however it ended up in the absolute misery after the the outages of discus thrower Daněk and mile ruer Odložil and a life-belt was thrown by the trio of ladies from Bratislava's Mladá Garda at that time. They contributed to the classification of countries with 22 points – the delegation won 46 points in total (women 25 and men 21).

The best Slovak place at first seven European Championships was sixth place of discus thrower Alojz Kormúth in Brussels in 1950. Three Slovak women achieve three best Czechoslovak results on 8th place. Four hundred meter runner Anna Chmelková even achieved first Slovak medal at all – the gold one instantly! 100 m sprinter Eva Lehocká (later Glesková) and high jumper Mária Faithová closely missed bronze – the young high jumper only due to attempts.

“I was not twenty years old yet and I was scarred of the fact I entered with the best season performance of all participants, since Romanian super-favourite Jolanda Balas remain sitting at the podium with banded legs,” she recalls. (According to the comments of the press of that time, being afraid of sex tests that had the première there.) “As if I had my legs tied. Maybe because my parents sat at the podium of Népstadion amongst 60 thousand spectators and they watched me live for first and last time in my career.

She ended forth in Budapest two times – firstly at the World Universiade in 1965 and at the European Championship one year later. She jumped 171 cm at first attempt, identically as almost by a decade older Polish Jaroslawa Bieda, who added the European bronze to the Olympic silver from Roma 1960. Faithová missed it due to two corrections at the height of 165 cm that need not to happen when she would not jump when 90-member band played an anthem in honour of the victory of Yugoslavian eight-hundred meter runner Nikolic. In the case of the repetition of 177 cm of Trnec, she would be even the European Champion.

“She jumped as in a trance. She paid the novice duty, but did not give up. When she gets an idea to her head, nothing can stop her,” the publicist Ladislav Krnáč quoted Šimonek in the Golden Boo of Athletics (Zlatá kniha atletiky). The West German special journal Leichtathletik warned immediately after the Championship: “Faithová dislodged 173 cm (very easily) and did not win a medal; still we have to consider her to be an extraordinary talent. She is young, everything is before her. Let us wait; she would prepare several surprises for us in future years.”

The evidence of Faja's ambitions and feelings is her Budapest starting number 748, where she writes four (order) with a pen and the notice: First and the saddest World Championship. It dominates in the collection fund of the Slovak Olympic and Sports Museum today.

PRVÁ OLYMPIÁDA: TRI NAŠE V ŠESTKE

„Prvé olympijské hry, ktoré som vnímala, boli rímske v roku 1960. Dodnes mám v pamäti skokanský súboj Brumela s Thomasom, ktorý vyhral Šavlakadze, fenomenálnu Balasovú, sprintéra Haryho, Bosákovú na kladine a najmä Abebe Bikilu, ktorého som o rok videla na vlastné oči na košickom maratóne. Keď som sa o štyri roky prvý raz stretla s účastníčkou tokijských Hier 1964 Evou Lehockou, úctivo som jej vykala, lebo byť olympioničkou som pokladala – a dodnes pokladám – za najvyššiu poctu.“

Sezóna 1966 nemala konca. Faithová absolvovala 23 pretekov, až na pár výnimiek vŕťazných, s priemerom desiatich najlepších výkonov 173,2 cm. Koncom októbra ju pozvali do Viedne a záčiatkom novembra ešte letela na Kubu – posledný štart mala 10. novembra v Havane. Ale to už bolo trápenie. Potom pol roka nútene pauzovala...

Organizátori viedenského mítingu položili v Prátri gumoaſtalf a naň tenkú vrstvu antuky – oštepári si povylamovali klince na tretrách a Faithová si zranila achilovku odrazovej nohy. „Rozbolela, opuchla a hoci ma Šani-báči, doktor Bínovský, utešoval, že to prejde, achilovka ma trápila až do konca kariéry. Ak sa to ako-tak dalo vydržať, tak len vďaka stálej opatere Jozefu, môjho neskoršieho manžela,“ tvrdí Faja.

V nasledujúcom, predolympiskom roku stihla vyhrať oba domáce šampionáty, federálny aj slovenský, ale prvý raz v kariére sa nezlepšila. Znova až na prahu olympijského leta: piateho mája 1968 na akademických majstrovstvách Slovenska na Mladej Garde posunula čs. rekord na úroveň 178 cm.

Do Mexika však napokon cestovala až ako československá trojka: najskôr ju preskočila Jaroslava Valentová (180) a na federálnych majstrovstvách v Jablonci aj 18-ročná Milena Rezková, ktorá si senzácne zlepšila osobný rekord o šesť centimetrov (182). Faja ju odhadla a favorizovala už pred odletom. Prečo? „Mala to, čomu sa dnes hovorí drajv: bola mladá, sebavedomá, zavše až drzá – my dve sme si nepadalí do náručia, ale vždy sme vychádzali.“

Niektoři z výpravy sa pohoršovali nad tinedžerským správaním sa zlatníčky a jej mladého trénera, ešte aktívneho skokana Rudolfa Hübnera, neskôr aj manžela, dokonca ich navrhovali poslať predčasne domov. Milena však všetkým zavrela ústa, keď 17. októbra 1968 na Estadio Olímpico ako jediná skočila 182 cm a stala sa olympijskou šampiónkou.

Tri výškarky medzi trináštou atlétov sa zdal luxus, ale všetky skončili v prvej šestici, čo sa nikdy v histórii čs. atletiky nestalo. Valentová bola štvrtá a Faithová šiesta – dovtedy na OH tak vysoko nefigurovala žiadna slovenská atlétka. Obe skočili 178 cm, ibaže Faja až na tretí pokus. Okrem Rezkovej len ona v olympijskom finále zopakovala svoj životný výkon.

V Mexiku oslávila 22. narodeniny a prvý raz sa rozbiehala k latke po tartane. Pochvalovala si: „Odrážalo sa mi z neho výborne, na jednom z prvých tréningov som preskočila 180 cm. Škoda, že som nevyužila ponuku Mexičanov štartovať na mítingu, ktorý bol predolympiskou generálkou – Valentová na ňom vyrównala Rezkovej čs. rekord 182 cm.“

Na škvarových podkladoch zvykla skákať s tretrou iba na odrazovej nohe, švihovú mávala

FIRST OLYMPIAD: OUR THREE WOMEN IN A SIXSOME

“First Olympic Games I took in were the Roman one in 1960 Till today, I have the jumper’s fight of Brumel with Thomas won by Schavlakadze in my memories, together with phenomenal Balas, sprinter Hary, Bosáková at the beam and in particular Abebe Bikila I could see one year later with my own eyes at Košice marathon. When I met the Tokyo Games of 1964, Eva Lehocká, four years later for the first time, I respectfully was on formal terms since I considered – and I still consider – it the supreme honour to be the Olympian.

The season of 1966 has no end. Faithová absolved 23 competitions, victory-bringing, save several exceptions, with the average of ten the best performances amounting to 173.2 cm. At the end of October, she was invited to Vienna and at the beginning of November she flew to Cuba – her last start was on 10 November in Havana. But this was a sheer cruelty. Then she forcedly paused for six months...

The organisers of Vienna meeting laid asphalt rubber in Prater and a thin layer of clay – javelin throwers broke spikes on their spiked running shoes and Faithová hurt her Achilles tendon of take-off leg. “It hurt, swelled and despite Šani-báči, doctor Bínovský, comforted her it would go by; Achilles tendon troubled me till the end of my career. When I could passably withstand it, it was only thanks to the permanent care by Jozef, my later husband,” Faja states.

In the next, pre-Olympic, year she mastered to win National Championships, the Federal and Slovak ones, but she would not get improved for first time in her career. It took place only on the threshold of the Olympic summer: on 5 May 1968, she shifted the Czechoslovak record to the level of 178 cm at the Academic Championship of Slovakia in Mladá Garda campus.

However, finally she travelled to Mexico as the part of the Czechoslovak trio: initially she was jumped over by Jaroslava Valentová (180 cm) and then 18-year old Milena Rezková at the Federal Championship in Jablonec, who sensationally improved her personal record by six centimeters (182 cm). Faja appraised and fancied her prior their departure. Why? “She had something called drive today: she was young, self-confident, and sometimes even cheeky – we two did not hug each other, yet we tolerated each other.”

Some people of our delegation were shocked by the teenage behaviour of the goldsmith and her young coach, still active jumper Rudolf Hübner, later her husband; they even proposed to send them home ahead of schedule. However, Milena closed their mouths when she jumped 182 cm as the only one on 17 October 1968 at Estadio Olímpico and she became the Olympic Champion.

Three high jumpers among the team of thirteen athletes seemed to be a luxury, but all of them ended up in first six, which had never happened in the history of Czechoslovak athletic. Valentová was fifth and Faithová sixth – till that time no Slovak female athlete featured as high at the Olympic Games. Both jumped 178 cm, but Faja at third attempt. Save Rezková, just she repeated her lifetime performance in the Olympic finale.

In Mexico, she celebrated her 22nd birthday and she started running towards the bar on a tartan. She spoke highly of it: “I could excellently take off from it; I vaulted 180 cm during one of first trainings. It is a pity I did not make use of the offer of Mexicans to start at the meeting that was the pre-Olympic dress rehearsal – Valentová equalized Rezková’s Czechoslovak record of 182 cm there.”

She used to jump with a spiked running shoe on just the take-off foot on the slag ground, the other foot was bare. Even on more loose clay grounds, what was the case of the European Championship in Budapest in 1966. She reckoned it would be a redundant load to take two, rather heavy leather Botas trainers of that times.

bosú. Dokonca aj na sypkejších antukových, čo bol prípad budapeštianskych ME 1966. Ťahať do výšok až dve vtedajšie, pomerne ľahké kožené botasky jej pripadalo ako zbytočná príťaž. S jednou tretrou dovtedy skákali aj niektorí z tých, čo nosili ľahšie adidasky. V tartanovej ére však „polobosi“ vymizli – kompaktný a pružný umelý povrch umožnil zrýchliť rozbeh a na to boli potrebné trettry na oboch nohách.

Okrem tartanu začína na OH 1968 vďaka Američanovi Dickovi Fosburymu premiéru aj úplne nový, doslova prevratný výškársky štýl – flop. Ten však Faju vôbec neoslovil: „Skúšila som ho na tréningu, ale nesadol mi. Odrážať sa chrbotom k latke je niečo úplne iné ako čelom k nej. Neskorší vývoj ukázal, že flop sa ovela skôr naučia začínajúce dievčatá bez mnohoročného návyku na straddla.“

DRUHÉ ME: BRONZ A K NEMU HYMNA

„Ja sa ani nevydám, ani atletiku nenechám. Skákať budem veľmi dlho. Mňa odozenie od atletiky len invalidita.“ (Odpoveď na podpichovačnú poznámku Gaba Zelenaya v rozhvore pre časopis Kamarát v lete 1968, že dievčatá sa po olympijských hrách obyčajne vydajú a zanechajú atletiku.)

Gabo Zelenay s rozhlasovým mikrofónom pred ústami občas prestrelil, ale keďže mal uši ako radary a nos na špeky, zväčša triafal do čierneho. Neprešiel ani rok – a bola svadba. Faithová do poollympijskej sezóny vstúpila už ako Mračnová. Stala sa manželkou bežca odchovaného novozámockým klubom, kolegu zo Slávie SVŠT, zubného chirurga, neskôr tiež lekára viacerých slovenských, českých, ba aj zahraničných atlétov či futbalistov bratislavského Interu.

„V Mexiku som u zlatníka českého pôvodu kúpila retiazku s aztéckym vzorom, ktorú stále nosím na krku, a tiež snubné prstienky,“ spomína. „V decembri 1968 sme mali zásnuby a v apríli 1969 svadbu. Všetko urýchliť šanca získať družstevný byt, na ktorý si svokrovci dôvnejšie podali žiadosť, ale medzičasom dostali štátny.“ Na svadobnú cestu nezvýšil čas. „Bola ňou cesta rýchlikom zo svadby v Košiciach späť do Bratislavu, kde ma na fakulte o deň či dva čakala dôležitá skúška,“ smeje sa Faja.

Kedže mexické Hry sa skončili až koncom októbra a s trénerom sa rozhodli absolvovali aj hallowú sezónu, zimnú prípravu museli skrátiť na minimum. „Žijeme z podstaty,“ glosoval Šimonek. Na výkonoch sa to však negatívne neodrazilo, skôr – paradoxne – naopak.

Faja pod strechou v premiére pražskej Novinárskej latky zopakovala životných 178 cm a na Európskych halových hrách v Belgradu skončila šiesta so 176 cm. No a leto začala štýlom roku 1966: na mítingu v Sofii, kde už mali tartan, utvorila najprv slovenský rekord 179 cm a potom vyrovnila aj československý 182, ktorý držali Hübnerová s Valentovou – obe výšky zvládla na prvý pokus! O dva týždne ju pozvali do Atén, kde pred 30-tisíc divákmami kolaudovali zrenovovaný Karaïskakisov štadión, arénu septembrových majstrovstiev Európy, a tam si Mračnová čs. rekord úplne prisvojila. Na prvý pokus skočila 183 cm, čo bol vtedy šiesty svetový výkon historie, a len jemný dotyk spôsobil, že latka neostala na stojanoch aj po jej druhom pokuse o 185...

Len čo prelomila bariéru 180, skákala nad ňu takmer na požiadanie. Ani päť výkonov nad

Also some of those wearing Adidas trainers jumped with one spiked running shoe till that time. “However, the “half-barefoot” athletes ceased in the tartan era – the compact and flexible artificial surface facilitated the acceleration of start-up and it was necessary to have spiked running shoes on both feet for that.

In addition to tartan, there was another absolute première at the Olympic Games of 1968, thanks to American Dick Fosbury, using literally revolutionary high jump style – flop. He did not address Faja at all: “I tested it during training, but it was not fit for me. It is absolutely different to take off with a back facing the bar and not the face. The later development showed that flop can be learnt by novice girls, having no many-year habit of straddle style, better.

SECOND WORLD CHAMPIONSHIP: BRONZE PLUS ANTHEM

„I shall not get married nor abandon athletics. I shall jump for very long time. Just disability would drive me away from athletics.“ (The response to the teasing comment of Gabo Zelenay in the interview for Kamarát magazine in summer 1968 that girls usually get married after the Olympic games and abandon athletics.)

Sometimes, Gabo Zelenay with radio microphone before his mouth overshot the mark, but since his ears were as radars and his nose smelled well, he usually hit the bull's eye. Not even a year lapsed – and there was a wedding. Faithová entered the post-Olympic season as Mračnová. She became the wife of a runner raised by a club from Nové Zámky, her colleague from Slávia SVŠT, dental surgeon; later even the doctor of several Slovak, Czech and even foreign athletes or football players of Inter Bratislava.

“In Mexico, I bought a chain from the goldsmith of Czech origin with Aztec pattern, I wear it on my neck all the time, as well as the wedding ring,” she recalls. “We engaged in December 1968 and got married in April 1969. Everything was speeded up by the chance to get co-operative flat my parents-in-law had applied for some time ago, but they got the state flat in the meantime.” There was not time for honeymooning. “Our honeymoon was the travel by train from our wedding in Košice back to Bratislava, where an important exam waited for me at the faculty a day or two later,” Faja laughs.

Since the Mexican Games ended only at the end of October, they decided to absolve even a hall season together with her coach, they had to shorten the winter preparation to a minimum level. “We live on the essence of life,” Šimonek commented. However, this was not negatively reflected on performances, rather on contrary – as a paradox.

Under the roof, during the première Prague Novinárska latka competition (N.B. Journalists Bar), she repeated her life-time 178 cm and she ended up sixth with 176 cm at the European Hall Gaes in Beograd. Well and she started summer of 1966 at the meeting in Sofia, where they had tartan already, she made the Slovak record of 179 cm initially and then she equalized even the Czechoslovak record of 182 cm held by Hübnerová and Valentová – she mastered both heights at first attempt! Two weeks later she was invited to Athens, where they approved the renovated Karaïskakis stadium for 30 thousand spectators, the area of September European Championship and Mračnová absolutely appropriated the Czechoslovak record there. She jumped 183 cm at first attempt, which was sixth world performance of history at that time and just a slight contact caused the bar did not stay on the columns after her second attempt for 185 cm.

After she broke the barrier of 180 cm, she jumped above it almost upon request. Yet not even five results above 180 cm and the victories over Austrian Ilona Gusenbauer and Rita Schmidt from the FRG at the nomination meetings and not even the lobbying by the chief of the EAA Adriaan Paulen or the protest of the

180 cm, ani víťazstvá nad Rakúšankou Ilonou Gusenbauerovou a Ritou Schmidtovou z NDR na nominačných mítингoch, ba ani lobing šéfa EAA Adriaana Paulena či protest Čs. atletickej únie však neotvorili Mračnovej dvere do reprezentácie Európy v medzikontinentálnom súboji s Amerikou v Stuttgarte. Jeho organizátori chceli vidieť na štadióne Neckar v európskych dresoch čo najviac Nemcov a Nemiek, bez ohľadu na to, z ktorej časti vtedy ešte zdanlivo beznádejne rozdelenej krajiny pochádzali. Mračnovej ostalo len miesto náhradníčky a – oči pre pláč.

Uprostred septembra v Aténach slzila od dojatia. Stála na bronzovom stupienku piedestálu po najvyrovnannejšej výskárskej súťaži v histórii európskeho šampionátu (prvé štyri s rovnakým výkonom 183 cm) a znala československá hymna. Po 180 cm Mračnová na pokusy viedla, no 183 dvakrát zhodila. „Bola som premotivovaná, preto som rozbeh na tretí pokus prerušila,“ spomína. „Vrátila som sa na značku, to som nikdy predtým neurobila, a rozbehla sa znova – chvalabohu, vyslo to. Nasledujúcich 186 už ani jedna z nás neskočila. Podľa Rezkovej som mala najslubnejšie pokusy, ale do rozoskakovania o zlato s ňou šla len Ruska Lazarevová-Okorokovová, dve, ktoré skočili 183 na druhý pokus. Milena, baba bez nervov, ho samozrejme vyhrala. Načeš mi chvost, nech na pódiu dobre vyzeráme, rozkázala si a rozchichotala sa. Tú hymnu, ktorú vďaka nej hrali, som vnímala aj ako hymnu pre mňa.“

Rezková Fajin rok 1969 na jeho sklonku označila za fantastický („predovšetkým vo vysokom výkonnostnom priemere, ktorý si udržala celú sezónu“) a dodala: „Myslím si, že ako jediná z nás, aténskych finalistiek, urobila od Mexika výrazný pokrok.“

MAMIČKA SA VRACIA A MENÍ KOUCÁ

„Ked si už všetci myslia, že s Mračnovou je koniec, ona nestratí nervy a – skočí.“ (Milena Hübnerová-Rezková)

Konečne! tešila sa z aténnej medaily. Ale len krátko, lebo superzodpovedným poctivcom, ako ona, skôr než dovyčutnávajú úspech, zíde na um kopa povinností. Rýchlo odbremeniť všetkých, čo za mňa prebrali časť povinností, aby som si mohla splniť tento sen, a odvdačiť sa im, a ešte rýchlejšie dohnať to, čo som kvôli nemu odložila. Najmä dokončiť vysokú školu, veď už rok meškám...

V júni 1970 promovala. To už vedela, že okolo Vianoc priletí na Kútiky s darčekom bocian: „Všetci nám prorokujú dievčatko. Nazvali sme ho Zuzka. Pre chlapca meno nemáme.“ Bocian napokon priniesol Petra, Zuzku až o desať rokov.

Zo skokanky sa stala hrdá mamina a domáca pani. Pred pôrodom sa ošívala, nezaprisahávala sa, že sa určite vráti pod latku. Štyri mesiace po ňom však už naháňala trénera. „Teraz je z nej väčší fanatik do tréningu ako ja,“ smial sa Šimonek, kočíkujúc na Lafranconi zverenkyho synátora, keď sa rozplakal a mama práve skálala.

„Bola som rozhodnutá vrátiť sa po materstve k atletike, červík pochybnosť však hľadal,“ priznáva Faja. „Zvládnem rodinu aj tréningy a najmä po skončení materskej dovolenky trojkombináciu so zamestnaním? Vďaka tomu, že niekdajší Československý zväz telesnej výchovy mal systém, ktorý umožňoval refundovať mzdu mojej svokre, sa to darilo – mohla som nielen trénovať, ale aj absolvovať sústredenia, preteky a výjazdy.“

Czechoslovak Athletic Federation opened the door to the international team of Europe for Mračnová for the intercontinental fight with America in Stuttgart. Its organisers wanted to see as much female and male Germans at the Neckar stadium in the European jerseys as possible, regardless the part of the apparently helplessly split country they came from. What remained for Mračnová was the alternate place and – eyes for weeping.

In the middle of September in Athens, her eyes watered with emotion. She stood at bronze platform of the podium after the most well-balanced high-jump competition in the history of the European Championship (first four with the same performance of 183 cm) and Czechoslovak anthem sounded. After 180 cm, Mračnová leaded when attempts were concerned, but she dislodged the bar at 183 cm two times “I was overmotivated, thus I interrupted start-up in my third attempt,” she recalls. “I returned to the mat, I did not act this way before, and I started running again – thanks to God, it worked. The following 186 cm was not jumped over by any of us. According to Rezková, my attempts were the most promising, but just Russian Lazareva-Okorokova went to the fight for gold medal with her, they jumped 183 cm at second attempt. Milena, the girl without nerves, won it, of course. Do my ponytail, let we are good-looking at the podium, she ordered and giggled. I perceived the anthemed, played thanks to her, also as an anthem for me.”

At the end of the year, Rezková called the Faja's year of 1969 to be fantastic (“in particular for high performance average kept by her for the entire season”) and she added: “I do think that she made a significant progress since Mexico event as the only one of us, finalists from Athens.”

MAMMA RETURNS AND CHANGES HER COACH

“When everybody thinks Mračnová ends up, she would not lose nerves and – makes it.” (Milena Hübnerová-Rezková)

Finally! She enjoyed her Athens medal. But just for a short time, since the super responsible hard-workers, just like her, rather than taking delight in success, enter their minds on a pile of obligations. To rapidly unburden all those people who took over some responsibilities from me so that I could make my dream come true and to reward them and even faster to make up I postponed for it. In particular to graduate from university, I am one year behind...

She graduated in June 1970. She already knew a stork shall arrive around Christmas time to Kútiky. “All predict it would be a girl. We called her Zuzka. We have no name for a boy.” The stork arrived with Peter finally; Zuzka was brought ten years later.

The jumper turned to a proud mum and a housewife. Before childbirth, she would not admit, she swore she would certainly return under the bar. Four months after it she chased her coach. “Now she is bigger training fanatic than me,” Šimonek laughed, pushing the pram with her charge's son on Lafranconi when he cried and his mum was jumping.

“I was decided to return to athletics after maternity, yet the doubt was planted in my mind,” Faja admits. “Can I master both family and trainings and in particular the three-combination with employment after maternity leave end? Thanks to the fact the former Czechoslovak Union of Physical Education had the system enabling to refund the salary to my mother-in-law it was possible - I could not only train but also absolve the training camps, competitions and journeys.”

In summer 1972, Mračnová was again at the performance level before her maternity pause; she jumped 183 cm and fulfilled the nomination limit for Munich Olympiad. However, there was an unprecedented competition in the Czechoslovak high jump at that time – in addition to her, four female made it at the National Championship. They nominated those ones who jumped the bar at first attempt

V lete 1972 bola Mračnová znova na výkonnostnej úrovni spred materskej pauzy, skočila 183 cm a splnila nominačný limit na mníchovskú olympiádu. V československej výške však vtedy panovala nevídaná konkurencia – okrem nej ho na domácom šampionáte skočili štyri. Do Mníchova nominovali tie, ktoré latku preskočili na prvý pokus: Hübnerovú, Karbanovú a Proskovú. Faja až na tretí, „Na federálnom zväze ma niektorí označili za neperspektívnu, a môj tréner, ktorého rešpektovali, sa nevedel rázne ohradiť a buchnúť do stola,“ konštatuje.

Šimonek sa už vtedy viac videl v Romanovi Moravcovi, ktorý na jeseň 1971 v dvadsiatich rokoch ako prvý v Československu skočil 220 cm. (Mníchovská olympiáda mu nevyšla, ale to nikomu z čs. výškárov a výškárok, najlepšie skončila Hübnerová – pätnásťta.) Zvykol vravieť: „Teším sa z výkonov mojich zverencov, ale ešte viac z toho, keď sa uplatnia v živote.“ No a Faja už vtedy pôsobila ako asistentka na telovýchovnej katedre Chemicko-technologickej fakulty SVŠT...

Cez deň vyučovala a trénovala a večer, keď uložila spať syna, s manželom riešili dilemu, čo ďalej. Najmä v sezóne 1973, v ktorej skočila len 178 cm. „Zhodli sme sa, že bud' čoskoro dokážem, že mám na viac a v tom prípade vydržím až do montrealskej olympiády 1976, alebo so skákaním skončím,“ vraví. „Potrebovala som zmenu – trénera aj tréningu. Volba Viliama Lendela bola logická aj praktická: môj bývalý kolega zo Šimonekovej výškárskej skupiny dokázal skok nielen rozobrať, ale aj predviesť a v tréningu forsíroval dynamickejšie prvky. Okrem toho, obaja sme vyučovali na tej istej vysokej škole, hoci vtedy ešte sú rozdielnych fakultách.“

Keď zmena, tak poriadna, povedal si Lendel a Fajin systém prípravy priam preoral – občas sa aj pozerali ako vyoraná myš... „Potrebovala sa úplne odpútať od navyknutých stereotypov, aby dostala nový impulz,“ prízvukuje.

Faja opäť skáče ako kedysi, zvestovali noviny na jar 1974. Rok predtým „nepreliezla“ 180, a zrazu tým výkonom na majstrovstvách oddielu začala sezónu. Na slovenskom šampionáte v Ružomberku skočila 181, na prvých pretekoch sezóny na tartane bratislavských Pasienkov 182 a v júni si v medzištátnom trojstretnutí s Kubou a Maďarskom na pražskom Strahove po piatich rokoch konečne posunula osobný rekord. Dokonca dvakrát: po 184 skočila aj 187 cm, vyhrala nad Rezkovou a celkom slabne vyzerali aj jej pokusy o čs. rekord 189!

Majstrovstvá Československa bol zasa boj štyroch o tri miestenky, tentoraz na kontinentálny šampionát v Ríme, ale pre Slovenku s iným koncom ako predvlni. S hustým daždom sa na Strahove najlepšie vyrovnali matadorky: Hübnerová i Mračnová si vyrovnali osobný rekord 187 cm a potom s úsmievom žňvkali premočené teplákové súpravy – predvídadá Faja si ich vzala päťoro...

Na rímskom Stadio Olimpico sa trio československých výškárok takmer vrátilo na pozície z Estadio Olímpico na mexickej olympiáde 1968: druhá skončila Milada Karbanová (čs. rekord 191), piata Milena Hübnerová (186) a ôsma Mária Mračnová (183). „Keby som na záverečnom sústredení v Nymburku počas oddychového futbalu neinkasovala koňara do švihovky, iste by som skočila o pár centimetrov viac,“ tvrdí Faja.

to go to Munich: Hübnerová, Karbanová and Prosková. Faja made it at third attempt. “Some called me unpromising in the federal union and my coach, respected by them, was unable to resolutely protest and struck the table,” she states.

At that time Šimonek looked up more to Roman Moravec who jumped 229 cm in autumn 1971, when he was twenty, as first one in Czechoslovakia. (Munich Olympiad did not pan out, to anybody of the Czechoslovak male and female high jumpers, Hübnerová was the best of them – fifteenth.) He used to say: “I enjoy the performances of my charges, but even more they can assert themselves in life.” Well and Faja acted as the assistant at the Department of Physical Education of the Faculty of Chemical Technology of the SVŠT at that time.

She taught and trained in the daytime and dealt with the dilemma what to do next in the evenings, when she put her son to bed. In particular in the season of 1973, when she jumped just 178 cm. “We agreed that either I would prove I can achieve more soon and in such a case I can withstand till Montreal Olympiad 1976, or I would give jumping up,” she says. “I needed a changed – both of the coach and the training. The election of Vilian Lendel was both logical and practical: my former colleague from Šimonek high jump group was able not only to analyse the jump, but also to show it and he preferred more dynamic elements in the training. In addition, we both taught at the same university, despite that at different faculties.”

When a change, so the sound one, Lendel said to himself and he turned the Faja’s system of preparation upside down – she sometimes looked as if she has stepped off a banana boat. “I would need to totally untie from the accustomed stereotypes, to get a new stimulus,” she stresses out.

Faja jumps again as in former times, newspaper informed in spring 1974. One year before that she did not “scrape through” 180 cm and suddenly, she started the season with the same performance at the Club Championship. She jumped 181 cm at the Slovak Championship in Ružomberok, 182 cm at first competition of the season on the tartan of Pasienky in Bratislava and she finally, after five years, shifted her personal record in June at the international meeting with Cuba and Hungary at Strahov stadium in Prague. Even two times: after 184 cm she vaulted even 187 cm and won over Rezková. Her attempts for the Czechoslovak record of 189 cm seemed to be quite promising too.

The Czechoslovak Championship was the fight of four for three reservation tickets, now for the continental championship in Roma but with a different end for the Slovak woman than a year ago. Matadors could withstand the heavy rain at Strahov stadium the best. Hübnerová and Mračnová equalized their personal record of 187 cm and then they wrung their wet tracksuits with a smile – farsighted Faja fetched five of them...

The trio of the Czechoslovak high jumpers almost returned to the positions from Estadio Olímpico at Mexican Olympiad of 1968 at the Roman Stadio Olímpico: Milada Karbanová ended up on second place (the Czechoslovak record of 191 cm), Milena Hübnerová (186 cm) was fifth and Mária Mračnová (183 cm) was eighth. “If I would not be kicked to the quadriceps femoris muscle of my swing leg at the final camp in Nymburg during the relaxing football, I would certainly jump several centimeters more,” Faja claims.

DRUHÁ OLYMPIÁDA: OPLAKANÝ ÚSPECH

„Na montrealskej olympiáde som bola v životnej forme a dodnes verím,
že keby som skočila 191, skočím aj 193 cm, čo bol výkon,
ktorým Ackermannová získala zlato.“

Končíte? pýtali sa jej novinári po záverečných pretekoch sezóny 1974. Odpoveď zahrála do autu: „Na to sa ešte musím vyspať.“ Bolo navidomoči, že nekončí, len si definitívnu pokladala za slušné odobriť manželom. Poznajúc ho, povedal čosi v duchu: Ale jasné, Babulka, ja som to vedel dopredu. A nie ironicky a už vôbec nie urazene.

„Faji v kariére nežižilo šťastie, ale mala úžasnú výhodu, že po jej boku stál Jozef, ktorý nebol len manžel, lekár či masér, ale aj psychológ. Keď som ju trénoval, fungovala stopercentná symbióza, lebo to, čo som ja neovplyvnil, ovplyvnil v tom najsprávnejšom zmysle on. V ich vzťahu vľadol veľký vzájomný rešpekt,“ tvrdí Lendel. „Mračna vyrástol pri doktorovi Bínovskom, ktorý bol mimoriadnym zjavom v slovenskom športovom lekárstve, a aj vďaka tomu ho športovci akceptovali už ako mladého lekára. Atléti zvlášť, lebo popri ambulancii na Interi otvoril ambulanciu aj na štadióne Mladej Gardy, kde inicioval zriadenie regeneračnej linky – také podmienky v tom čase nikde inde neboli. Faja popri iných to mala k dispozícii – a okrem toho jeho doma...“

V zime pred montrealskou olympiadou Lendela osvetil duch svätý. „Potrebujeme zrýchliť rozbeh a cez to viac vyťažiť z twojho výborného odrazu – skús taký oblúkovitý, takpovediac flopistický rozbeh,“ navrhoval jej. Zhostila sa ho a sadol jej. Len čo sa s ním Faja predstavila na pretekoch, ozvali sa kritici. Ústa im však zatvorili jej výkony.

V máji 1976 na Cene oslobodenia v Prahe skočila slovenský rekord 188 cm. Na tretí pokus. A o týždeň na medzinárodných majstrovstvách Rumunska v Bukurešti – zasa na tretí – aj 190! V tej chvíli to bol druhý najlepší svetový výkon sezóny. Manžel jej veril viac než ona sama sebe. Máš na 190, opakoval jej. Zasa raz mal pravdu.

„Žiadnen zverenec ma tak neuháňal ako Faja, šla tvrdo za svojím životným úspechom,“ vraví Lendel. „Blízila sa mi tridsiatka a chcela som zo seba vyžmýkať, čo sa ešte dalo,“ vysvetľuje. „Vo Vílovom rozbehu som sa cítila uvoľnenejšie a stratila som rešpekt pred výškou 190 cm. Vďaka tomu, že som ju skočila, na olympiádu som cestovala s väčším sebavedomím.“

Aj do Montrealu poslalo Československo trio vyvýškárok, ale z mexického spred ôsmich rokov sa doň dostala len Mračnová. Hübnerovú už zrádzalo zdravie. Cez noviny odkázala: „Želám si, aby im to výšlo ako nám v Mexiku. Ved Faja už bude vedieť, ako na to...“

Tá plakala pred finále aj po ňom. Medzitým však štyri hodiny bojovala ako tigrica.

„Môj tréner Viliam Lendel sa do nominácie nezmestil. Dohodli sme sa, že ho zastúpi Pavol Glesk, vtedy náš sused z Karlovej Vsi, ale toho vedenie čs. výpravy nečakane poslalo domov ešte pred mojou súťažou – s argumentom, že jeho zverenky Čerchlánová a Šuranová skončili skôr, než sa čakalo,“ spomína. „Ešteže v Kanade bol ako lekár atlétov môj manžel – pravda, nie ako člen výpravy, ale len podporného tímu v rámci turistického zájazdu, čiže smel iba do hľadiska. V deň finále sme sa stretli v parku blízo rozvíčovacej plochy. Keď som videla, že favorizovanú Nemku Rosemarie Ackermannovú sprevádzajú dvaja tréneri, lekár a masér, a ja na nej budem sama ako

SECOND OLYMPIAD: SUCCESS WEEPED FOR

“I was in a life-time shape at Montreal Olympiad and have believed till today that if I would have jumped 191 cm, I would jump even 193 cm, what was the performance thanks to which Ackermann won gold.”

Is this your finish? She was asked by journalists after the final competitions of the season of 1974. She cracked the issue: “I have to consult my pillow.” It was clear she would not end up, but she considered it polite to get the final decision approved by her husband. Knowing him, he said something like: Of course, Babula, I knew it in advance. But not ironically and in an offended manner at all.

“Faja had no good luck in her career, but she had a terrific advantage in Jozef standing at her side, he was not just her husband, doctor or masseur, but also a psychologist. When I trained her, there was one hundred percent symbiosis since what could not be affected by me, was influenced by him in the best sense. There was a great mutual respect in their relationship,” Lendel claims. “Mračna developed beside doctor Bínovský, who was the extraordinary figure in Slovak sports medicine and thanks to this we was accepted by sportsmen even when he was a young doctor. Especially athletes, since in addition to the outpatients’ department in Inter area, he opened the outpatients’ department also at Mladá Garda stadium, where he initiated the establishment of regeneration line – such conditions could not be found on another place at that time. In addition to the other ones, Faja had it available – and she had him available at home...”

In winter before Montreal Olympiad, Lendel was inspired by the Holy Spirit. “We need to speed up the start-up and to get more from your excellent take-off. Try the curved kind of it, almost flop-style start-up,” he suggested her. She conducted well and it fitted like a glove. When Faja introduced it at the competition, critics raised their voices. But their mouths were shut by her performances.

In May 1976, at the Cena oslobodenia competition (N.B. The Liberation Award) in Prague, she jumped the Slovak record of 188 cm. At third attempt. A week later again at third attempt at the International Championship of Romania in Bucharest – even 190 cm! At the moment, this was second the best world performance of the season. Her husband believed her more than she did. You can make 190 cm, he repeated to her. He was right once again.

“No charge forced me as Faja did, she steadily pursued her lifetime success,” Lendel says. “I was near my thirty and I wanted to wrong out everything I still could,” she explains. “I felt more relaxed in the Vilo’s style start-up and I lost respect before the height of 190 cm. Thanks to the fact I jumped it, I travelled to the Olympiad with greater self-confidence.”

Czechoslovakia sent the trio of high jumpers to Montreal too, but just Mračnová out of the Mexican trio from the times eight years ago managed to get there. Hübnerová was betrayed by her health condition. She gave to know through newspaper: “I wish it would work the same way as for us in Mexico. Well, Faja would know how to do that...”

She wept before finale and after it. In the meantime she struggled as a tiger for four hours.

“My coach Viliam Lendel would not manage to get to the nomination. We agreed that Pavol Glesk would stand in for him, our neighbour from Karlova Ves, but the management of Czechoslovak delegation suddenly sent him home before my competition – arguing that his charges Čerchlánová and Šuranová ended up sooner than they expected,” she recalls. “Thankfully, my husband was in Canada as the doctor of athletes – yet not as the member of the delegation, but the supporting team within a package tour, so he could be just in the auditorium. We met near the training area in the park on the finale day. When I saw that the favoured German Roesearie Ackermann is accompanied by two trainers, a doctor and a masseur and I would be all by oneself, I blurted... Babula, keep calm, we did

prst, vyhŕkli mi slzy... Babulka, pokoj, urobili sme, čo sme mohli, a ty im to teraz na rozlúčku s kariérou ukážeš, povedal mi Jozef a utrel z tváre slzy.“

Véra Bradáčová vypadla už v kvalifikácii a Milada Karbanová vo finále na výške 184 cm (19. miesto). Po štyroch hodinách sa latka vyšplhala na 191 cm. Z 21 skokaniek ostalo v hre len päť a Mračnovej meno svietilo na čele priebežného poradia olympijského finále. Skákala ako z veľkej knihy: bola známa ako „majsterka tretích pokusov“, ale tentoraz všetky výšky zvládla na prvý. Tak ako sa už doma dohodli s trénerom. Okrem jednej – 178 cm vynechala a aj vďaka tomu viedla. Do knížiek sa dostalo, že si nestihla včas priskrutkovať uvoľnený kliniec na tretre, ale to Faja dementuje: „Rozhodnutie, že vypustím jednu z nižších výšok, ak pôjde všetko hladko, padlo ešte pred olympiadou.“

Už-už sa zdalo, že na prvý pokus prekoná aj 191 cm, čo by jej garantovalo – ako sa ukázalo – striebornú medailu... „Verila som, že aj túto výšku zvládnem bez opravy, cítila som psychickú pohodu a vynikajúcu formu,“ spomína. „Tažiskom som bola vysoko nad latkou, no takmer nebadateľne som ju lízla odrazovou nohou. Spadla, keď už prví diváci tlieskali... Druhý pokus bol navlas rovnaký. Nemal mi kto poradiť, aby som začiatok rozbehu o stopu posunula.“

Tréner radil, priam reval, ale keďže sedel v bratislavskom byte pred televízorom, počula ho len manželka...

Na prvý pokus sa nad 191 preniesla Nemka Ackermannová i Talianska Simeoniová a na druhý aj Bulharka Blagoeová. Mračnovej to nevyšlo ani do tretice a ostalo pre ňu najnenávistnejšie štvrté miesto. V ruke žmolila vreckovku a podchvíľou si ľňou stierala slzy. Mohla ju žmykať. „Tak veľmi som chcela doniesť medailu,“ vzlykajúc sa vyznávala novinárom. „Nikdy som nemala ani kúsok šťastia.“

Doma ju čakal list od hereckej legendy Ladislava Chudíka. „Tá veta na vás neplatí,“ stalo v ňom. „Vy ste mali naopak šťastie. Vy ste dokázali zvíťaziť sama nad sebou, keď vás už všetci odpísali. Nás národ potrebuje práve takéto príklady-podnetu, ako bol Váš. Podnet z práce, z množstva potu, trpežlivosti a silnej vôle.“

Pohlabil ubolenú dušu, priznáva Faja po polstoročí a dovysvetľuje: „Na montrealkej olympiáde som bola v životnej forme a dodnes verím, že keby som skočila 191, skočím aj 193, čo bol výkon, ktorým Ackermannová získala zlato. Vtedy som mala najnižšiu hmotnosť od pätnástich rokov – iba 60 kg. Vďaka dlhodobej diéte, ale aj preto, že som si v Olympijskej dedine čímsi pokazila žalúdok a posledné tri dni pred finále žila o čaji a pári plátokach šunky...“

„Nebola som víťazný typ,“ povzdychne si. „Skôr trémistka, ktorá nadmieru prežívala všetky súvislosti veľkých súťaží. Vždy som na nich vďaka vyrovnanosti výkonov skočila približne to, na čo som práve mala, ale ani raz extrémne viac. Preto mi tak často prischli štvrté miesta.“

Na deň presne mesiac po olympijskom finále na majstrovstvách Československa v Trnici po zdolaní 187 cm mala Mračnová už ako víťazka skákaf 190. Pribehla však za ľňou Rezková: „Vynechaj, skáč rovno 192 cm.“ Dala na ňu a – skočila! Zrodil sa piaty svetový výkon historie a tretí v tej sezóne na svete. Navýše československý rekord.

Ale to sedel v hľadisku Lendel a pred úspešným druhým pokusom zakriačal: „O stopu dozadu!“

what we could do and now, when breaking the career, you would show them, Jozef told me and wiped the tears off my face.“

Véra Bradáčová was eliminated in qualification already and Milada Karbanová in finale at the 184 cm jump (19th place). Four hours later, the bar climbed up to 191 cm. Out of 21 jumpers, just five remained in play and the name of Mračnová was highlighted at the head of preliminary order of the Olympic finale. She jumped as from the great book: she was known as “the master of third attempts”, but now she mastered all the heights at first attempt. As they agreed with her coach at home. Save one – she skipped 178 cm and she was in the lead thanks to it. They wrote in books that she did not manage to screw the released spike on her spiked running shoe, but Faja denies this: “The decision I would skip one of smaller heights, as long as everything would go smoothly, was taken before the Olympiad.”

It almost seemed she would make it and overcome even 191 cm at first attempt, what would guarantee her silver medal – as it came to light. “I believed I could control the height without correction, I felt the psychical comfort and excellent form,” she recalls. “My gravity centre was high above the bar, yet I almost invisibly touched it with take-off leg. It fell down when first spectators clapped their hands... Second attempt was exactly the same. There was nobody to advise me to shift the beginning of start-up by a foot.”

The coach advised, even shouted, but since he sat in his flat in Bratislava before the TV set, just his wife could hear him...

German Ackermann and Italian Simeoni vaulted over 191 cm at first attempt and Bulgarian Blagoeva at second attempt. Mračnová could not master it even on third attempt and the most hated fourth place remained for her. She crinkled handkerchief in her hand and wiped the tears every now and again. She could wring it. “I wanted to bring a medal so much”, she declared to journalists while sobing. „I had never a bit of of good luck“

A letter from acting legend, Ladislav Chudík, waited for her at home. “That sentence does not apply to you,” it said. “On contrary, you had the good luck. You could beat yourself when all the other ones wrote you off.” Our nation needs just such paragons - patterns like your one. The patterns from work, large amount of sweat, patience and strong will.“

He gave a stroke to the sore soul, Faja admits after fifty years and additionally explains: „I was in a lifetime shape at the Montreal Olympiad and I still believe that when I would jump 191 cm, I would make even 193 cm, what was the result bringing gold to Ackermann. I had the lowest weight since my fifteen at that time – just 60 kg. Thanks to the long-term diet and also since I upset my stomach somehow in the Olympic village and I was down to tea and several slices of ham three days before the finale...“

“I was not the winning type,” she sights. “I am rather a bag of nerves who excessively perceived all the associations of large competitions. I always jumped approximately the height I could master at that time thanks to the uniformity of my performances, but never extremely more. That is why fourth places became attached to me so often.“

Mračnová should jump 190 cm exactly on the same day one month after the Olympic finale at the Czechoslovak Championship in Trnec after she made 187 cm. However, Rezková ran to her: “Skip it, jump 192 cm straight”. She had faith in her – and jumped! Fifth world performance in history and third one in that particular season in the world was born. What is more, the Czechoslovakian record.

But Lendel was in the auditorium and he screamed before successful second attempt: “One foot backwards!”

DVA ROKY NAVYŠE, ČO NESTÁLI ZA TO

„Trápenie posledných dvoch rokov nestálo za to.
Po sezóne pražských majstrovstiev Európy 1978 som si vydýchla
a s úľavou definitívne skončila kariéru.“

Všetko nasvedčovalo tomu, že jej čas sa naplnil. Príhodnejšiu chvíľu na rozlúčku si ľahko aj predstaví. Pôvabný oblúk: v Trinci v roku 1966 získala svoj prvý seniorský československý titul a o desať rokov znova v Trinci posledný. Vtedy s československým rekordom (dokonca dvoma: 175 a 177 cm) a teraz tiež (192 cm). Navyše symbolicj hodnoty: Faja sa prehupla ponad latku, čo trónila 20 centimetrov nad jej hlavou. O toľko preskočili svoju telesnú výšku pred ňou len dve na svete: Rosemarie Ackermannová a Bulharka Jordanka Blagoevová.

O pár dní dovršila tridsiatku. „Na tridsať sa necítim a ani nie som unavená, ale potrebuje ma rodina,“ vysvetľovala Mračnová dôvody, pre ktoré mienila po olympijskom lete 1976 skončiť aktívnu činnosť. Napokon sa to však vyvŕbilo inak a ešte sa k atletike vrátila.

„Uvedomovala som si, že manžel podporovaním mojej športovej kariéry okráda seba a svoj lekársky rast, a to napriek tomu, že si urobil druhú atestáciu, kandidatúru a postupoval vyššie v práci, ktorú dodnes miluje. Lenže práve on ma presvedčil, aby som pokračovala,“ tvrdí. „Práha vtedy chystala atlétické majstrovstvá Európy 1978 a na čele ich organizačného výboru stál šéf československej atletiky Rudolf Dušek. Pod dojmom trineckého rekordu 192 cm nás začal prehovárať, aby som kariéru skončila až o dva roky šampionátom na Strahove. Jozef sa s tým napokon stotožnil a po ňom aj ja. Cestou na prvé sústredenie do Vysokých Tatier sme však havarovali. Na novobudovanej diaľnici pred Liptovským Mikulášom sme prechádzali šikanou za tmy, dažďa so snehom a zrazu bez svetelnej signalizácie – betónové pražce na končiacej sa ceste. Nabúrali sme rovno do nich. Mne to vyhodilo meniskus na odrazovke a kedže som sledovala cestu a vykláňala sa, navyše som hlavou narazila do stĺpika a rozbila si ju. Prebrala som sa až v mikulášskej nemocnici s otrasom mozgu, doudieraná a obitá. Potom som ešte mesiac chodila od jedného doktora k druhému, kým mi napokon v bratislavskej Vojenskej nemocnici zoperovali a vybrali poškodený meniskus...“

Každá iná by v tej situácii rezignovala: Ved' aj tak som chcela končiť... Faja nie: Slúbila som, že skončím až na pražských majstrovstvách Európy...

V júli 1978 sa opäť dostala do formy, v Bratislave skočila 188. Koncom augusta však dorazil do Prahy studený front a európsky šampionát na Strahove, veternej hore, sa do histórie zapísal ako jeden z najchladnejších v histórii. Počas finále ženského skoku do výšky bolo ledva desať stupňov. „Keď som sa vyzliekla, ztuhli mi ramená a bolo po pretekoch – skočila som 180 cm, ale 185 som už nezvládla. Spomenula som si na profesora neurológie Pavla Varsíka, ktorý ma po vyšetrení zranení z havárie varoval, že v chladnom počasí budem mať pri skákaní veľké problémy. V Prahe som skončila trinásta, najlepšie z nášho tria, ale to bola slabá útecha. Dnes viem, že to trápenie posledných dvoch rokov nestálo za to. Po sezóne som si vydýchla a s úľavou už naozaj definitívne skončila kariéru.“

TWO YEARS MORE THAT DID NOT WORTH IT

The suffering in the last two years did not worth it. I breathed a sight of relief after the season of Prague European Championships in 1978 and I finally ended my career with alleviation.

Everything was indicative that her time was up. She could hardly imagine more suitable moment for farewell. The charming loop: she got her first senior Czechoslovak title in 1966 in Trnec and then the last one ten years later in Trnec again. Formerly with the Czechoslovak record (even with two: 175 cm and 177 cm) and now as well (192 cm). Furthermore having the symbolic value: Faja vaulted above the bar towering 20 centimeters above her head. Just two women in the world jumped so much over their physical height before her: Rosemarie Ackermann and Bulgarian Jordanka Blagoeva.

She reached her thirty several days later. “I do not feel myself as being a thirty year woman and I am not even tired, but my family needs me,” Mračnová explained the reasons why she intended to terminate her active sports work after the Olympic summer of 1976. Finally, it turned the other way and she returned to athletics again.

“I was aware that by supporting my sports career, my husband preys on himself and his medical growth, even despite that he made second attestation, candidacy and he advanced higher at work he has loved till today. But just he persuaded me to continue,” she claims. “Prague prepared the athletic European Championship in 1978 and the chief of the Czechoslovak athletics, Rudolf Dušek, headed the organisation committee. Impressed by the Trnec record of 192 cm, he started to persuade us to terminate my career to years later at the Championship at Strahov stadium. Finally, Jozef identified with it and after him me as well. But when driving to first training camp to the High Tatras, we had an accident. We passed chicane curve on the newly built highway before Liptovský Miuláš when it was dark, raining with snow and suddenly, there were the concrete ties at the ending road, without any visual signalisation. We smashed them straight. I got sprained meniscus on my take-off leg and since I followed the road and leant out, I bumped to the column too and broke my head. I came around only in the hospital in Liptovský Mikuláš with concussion, battered and beaten up. Then I went from one doctor to another for a month, till they finally operated and removed my damaged meniscus in Military Hospital in Bratislava at last..”

Every other woman would give up in that situation: I wanted to end up even so... Faja not: I promised to end up at the European Championship in Prague...

She got to shape in July 1978 again; she jumped 188 cm in Bratislava. At the end of August, however, a cold front arrived to Prague and the European Championship at Strahov stadium, the windy hill, entered history as one of the coldest ones in history. It was barely ten degrees during the finale of women high jump. “When I undressed, my arms got stiff and the competition was over – I jumped 180 cm, but I could not manage 185 cm. I recalled neurology professor Pavol Varsík who warned me after he examined my injuries after the accident that I would have great problems when jumping in cold weather. I ended up thirteenth in Prague, as the best one out of our trio, but this was just a cold comfort. I know today that the suffering in the last two years did not worth it. I sighted with relief after the season and finally really terminated by career.”

• Zľava /
From the left:
Marta Jeseňáková-
Padrtová,
Mária Mračnová,
Viliam Lendel,
Jana Gavenčiaková

II. S MLAĎOU - VLASTNOU AJ CUDZOU

*„Dnes to majú kolegovia-telocvikári na vysokých školách oveľa ľažšie,
ako sme to voľkedy mali my.“*

Ked' dávala zbohom výške, niektorí tipovali, že sa k nej vráti – ako trénerka. „To nečakajte,“ krútila hlavou. „Mala som za trénerov úžasných poctivcov, ktorí boli v jednom kolotoči a nepoznali od-do. Viem, že taká byť nedokázem. Okrem toho, počas kariéry ma manžel neraz zaskakoval v rodine, nuž aspoň po nej sa budem zo školy ponáhať domov, a nie na tréning. No a navyše – neradi by sme, aby Peter zostal jediným naším dieťaťom...“

Mračnová v jej najúspešnejšom roku kariéry (1976) zvolili za poslankynu Národného výboru hlavného mesta SSR Bratislavu. Pôsobila v športovej komisii vedenej Lubomírom Kadnárom, kanoistickým olympionikom z Mníchova 1972, ale v júli 1980, skôr než uplynulo volebné štvorročie, priviedla na svet Zuzku.

Syn Peter vyrastal na štadióne. Jedinými rodinnými dovolenkami počas maminej kariéry boli zimné sústredenia vo Vysokých Tatrách. „Od malíčka bol alergik, poradili nám, aby sme ho dali na hokej – a sprvu mu naozaj pomáhal. Bol už v TSM-ke Slovana, kde ho trénovali Vlado Dzurilla, Vlado Šťastný, Juraj Okoličány... Ako gymnázistovi na Metodovej sa mu však vrátili alergie, a keďže hrozila astma, musel hokej nechať,“ spomína.

Dcéra začala ako mama – klavírom. Ani z nej sa nestala virtuózna pianistka, ale skončila tam, kde pôvodne túžila mama – pod basketbalovými košmi.

Apropo, klavír značky Czerny. Ten, čo malej Faji kúpili rodičia ešte v päťdesiatych rokoch v Košiciach, skončil v Bratislave a hrávali na ňom jej obe deti. „Zuzka, u ktorej po niekoľkých stáhovaniach zakotvil, si na ňom aj dnes zavšie zabrnká,“ tvrdí. „Vychodila sedem ročníkov hudobnej, podobne ako ja. Peter iba dva, ale keď cez prázdniny medzi maturitou a lekárskou fakultou hrával na pianе v reštaurácii Arkádia pod Hradom, husľový virtuóz Peter Michalica skonštatoval: Ved' toho bude škoda na medicíne!“

Nuž a basketbal? Faja ho označuje za rodinný šport: „Hrávala ho jedna z mojich učiteľiek, ktorú sme pre jej postavu prezývala Bomba, ja v Košiciach ako doplnkový šport a v Bratislave za školu vo vysokoškolskej lige, manžel zamlada v Komárne, solidne ho vie hrať syn Peter a už aj naša vnučka Dominika má za sebou štyri roky basketbalovej prípravy a prvé zápasy...“

Dcéra Zuzana je iná liga, rodinný basketbalový klenot. „Keď prešla gymnastikou, folklorom v súbore Technik, tenisom a plávaním, stal sa manželovým pacientom basketbalový tréner Kuro Uberal a presvedčil nás, že pre babu to pravé je basket. Asi mal pravdu, lebo sa s ním nevie rozlúčiť ani vo veku, v ktorom som ja už súťažne neskákala,“ konštatiuje mama. Okrem slovenskej najvyššej súťaže hrala rakúsku, portugalskú aj českú, na začiatku reprezentovala Slovensko vo víťaznom štarte na Európskych olympijských dňoch mládeže 1997 v Lisabone, potom na ženských majstrovstvách Európy v Grécku a nakoniec aj v „uličnej“ forme 3 x 3 na lanských premiérových Európskych hráčach v Baku.

Mať za mamu kantorku-telocvikárku môže byť výhoda. Ak berie na kurzy aj svoje deti, ako brávala Faja. Priučili sa rôznym športom a zvykli si na stanovanie aj všetko, čo k nemu patrí.

II. WITH THE YOUTH – HER OWN AND FOREIGN

“Today, it is hard for my colleagues - gym masters at the universities than it was for us some years ago.”

When she said goodbye to a university, some people guessed she would return there – as a coach. “Don't expect that,” she shook her head. “My coaches were amazing dutiful people who were constantly on the go and from-to was unknown to them. I know I cannot be that kind of. In addition, my husband stood in for me in a household from time to time during my career, so at least I could hurry home and not to the training after the school time. Furthermore, we would not like the idea Peter would be our the only one child...“

In her the most successful year of career (1976), Mračnová was elected the Deputy of the National Committee of the capital city of the Slovak Socialist Republic Bratislava. She acted in the Sports Commission headed by Lubomír Kadnár, Olympian in canoeing from Munich 1972, but she brought Zuzka to the world in July 1980, before the electoral four-year period lapsed.

Her son Peter grew up at the stadium. The only family holidays during mum's career were winter training camps in the High Tatras. “Since childhood, he had allergy, they advised us to let him play hockey – and at the beginning it really helped him. He was in TSM of Slovan where Vlado Dzurilla, Vlado Šťastný, Juraj Okoličány etc. trained him. However, when he was at the High School on Metodova street, his allergies returned and since he was threatened by asthma, he had to break with ice hockey,” she cast her mind back.

Her daughter started the same way as her mum – by playing a piano. She did not become a virtuoso pianist, but she ended where her mother wanted to see her – under the basketball baskets.

Apropos, the Czerny piano. That one, purchased to Faja by her parents in the 1950s in Košice, ended up in Bratislava and both her children played it. “Zuzka, who took it after several migrations, sometimes thrums on it even today,” she claims. “She absolved seven years of music school, similarly as me. Peter just two, when he played a piano during holidays between school leaving exam and the faculty of medicine in Arkádia restaurant under the Castle, the violin virtuoso Peter Michalica claimed: It would be to his detriment to study medicine!”

Well, and basketball? Faja calls it the family sport. “One of my teachers played it, we called her the Bomb for her figure, I played it in Košice as an additional sport and in Bratislava, while representing the school in university league, my husband played it when he was young in Komárno, son Peter can play it at fairly good level and even our grand daughter Dominika has absolved four years of basketball preparation and first matches...“

Her daughter Zuzana is of a different kind, the family basketball jewel. “When she came through gymnastics, folklore in Technik assembly, tennis and swimming, Kuro Uberal, basketball coach became my husband's patient and he persuaded that the real McCoy for our darling would be basketball. He was probably right since she cannot part with it even at the age when I did not jump at the competitions,” mother states. In addition to the Slovak top level competition, she played the Austrian, Portugal and Czech league, at the beginning she represented Slovakia at the winning start at the European Olympic Youth Days in 1997 in Lisbon, then at the Women European Championship in Greece and finally also in the “street” form of 3 x 3 last year at the première European Games in Baku.

It can be an advantage to have a mum who is a teacher - gym master. When she takes also her own chil-

Mračnová prežila v pedagogike štvrtstoročie. Odbornou asistentkou katedry telesnej výchovy Chemicko-technologickej fakulty SVŠT bola už počas atletickej kariéry. „Mojím prvým vedúcim katedry bol Jožko Vengloš, vynikajúci futbalový expert s obrovským nadhľadom v športe, ktorý vedel, čo špičkový reprezentant pripravujúci sa na olympijské hry potrebuje, a utvoril mi na to všetky podmienky,“ prízvukuje.

S koncom kariéry sa skončil aj záujem médií, ale to neznamená, že pozorne nesledovala vývoj výchovy a vzťahu mládeže k športovaniu.

„Vtedy ešte mali vysokoškoláci telesnú výchovu povinnú aspoň v prvom ročníku, takže sme sa museli obracať, ale bola to pestrá a zmysluplná práca,“ konštatuje. „V zimných mesiacoch sme organizovali lyžiarske kurzy, ktoré po večeroch dopĺňali rôzne súťaže a kvízy – študenti sa do nich veľmi radi zapájali, veď šlo o zábavu. Ešte veselšie bolo na letných kurzoch vo Vyhniach: krásne prostredie, stanový tábor pre cirka 100 osôb, spolupráca všetkých pri jeho zriaďovaní, spoločné varenie, strážne služby... Ja som bola väčšinou v cyklistickom družstve, 15 mladých dám a dvaja kantori, ktoré po okružných cestách v okolí napokon zamierilo na Klak. Tam nás zasa čakalo stavanie stanov, nakupovanie, zber dreva a varenie, výstup na Klak, návštěva pamätnej izby a debata s pozostalými po vypálení dediny. Navyše relaxovanie v termálnom bazéne či turistika z Vyhne cez Červenú skalu na Hodrušu a späť. Nikdy sme neobišli ani Antolský zámok.“

„Dnes to majú kolegovia ovela ľažšie, ako sme to voľkedy mali my,“ myslí si Mračnová. „Na vysokých školách nie je povinná telesná výchova, študenti za ňu nedostávajú kredity, takže záleží na vedúcich katedry a vedení školy, čo dokážu do programu presadiť. Mladí ľudia prestávajú systematicky športovať. Zrušenie hodnotenia telesnej výchovy na základných školách v istom období bolo to najhoršie, čo sa mohlo stať – negatívne ovplyvnilo motívaciu učiteľov aj žiakov. Žiaľ, aj športové podmienky na školách sa vo všeobecnosti skôr zhoršujú, ako zlepšujú. Ked chodím do škôl na besedy či na súťaže, často vídam zdevastované telocvične, neudržiavané alebo zrušené štadióniky. Začínala som učiť v telocvični na Sokolskej v Bratislave a keď som po rokoch prišla do tej cvičiť s vnučkou, bola v rovnakom stave ako v roku 1971 – ale aspoň v nej fungoval život a cvičilo sa od rána do večera. V mojom gymnáziu v Košiciach sú však v telocvični butiky a krčmy! Zapovedala som sa, že tam viac nevkročím.“

dren to the courses, as Faja did. They learnt various sports and get accustomed to camping and everything related to it.

Mračnová spent twenty-five years in pedagogy. She was the lecturer at the Department of Physical Education at the Faculty of Chemical Technology of the SVŠT even during her athletic career. “My first chief of the department was Jožko Vengloš, an excellent football expert with great outlook in sports who knew what top level contestant preparing for the Olympic Games needed and he created all the conditions for it for me,” he affirms.

Upon the end of her career, the interest of media ended as well, but this does not mean that she would not follow the development of education and relation of youth to sports.

“At that time, the university students had mandatory classes of physical education at least in their first year, so we had to be busy, but this was a variegated and meaningful work,” she states. “We organised ski camps in winter months, supplemented by various competitions and quizzes in the evenings – students loved to participate in them, it was for fun. Even more joy was during the summer camps in Vyhne: a beautiful environment, tent camp for ca 100 people, the cooperation of all participants when furnishing it, common cooking, guard services, etc. I was mainly in the cycling team, 15 young ladies and two teachers who finally headed for Klak after the round trips. Then they were awaited by tent erecting, purchases, wood collection and cooing, climbing to Klak, the visit of commemorative room and the discussion with the mourners after the village burning. Furthermore, relaxing in a thermal pool or hiking from Vyhne through Červená skala to Hodruša and back. We never missed Antol Castle as well.

“It is much harder for our colleagues today than for us sometime,” Mračnová thinks. “Physical education is not mandatory at the universities; students get no credits for it so it depends upon the department heads and university management whether they are able to push through to the curriculum. Young people stop systematically sporting. The cancellation of the assessment in certain period of performance in physical education classes at the basic schools was the worst that could happen – it affected the motivation of both teachers and pupils in a negative way. Unfortunately, also the conditions for sports at the schools get rather worse than better in general. When I go to schools for talks or competitions, I can often see devastated gyms, unmaintained or cancelled small stadiums. I started teaching in the gym at Sokolská street in Bratislava and when I came to do physical exercises with my grand daughter after years, it was in the same condition as in 1971 – but at least it was full of life and they did exercises there since morning till evening. However, there are boutiques and pubs in the gym of my High School in Košice. I forbade myself to enter it again.”

• S Jacquesom Roggem / With Jacques Rogge, EYOD Poprad - Tatry 1999

III. V SLUŽBÁCH KRUHOV A KRÁĽOVNEJ

KRÁSNE I ŤAŽKÉ ROKY NA ČELE OSS

„Najradšej sa v spomienkach vraciám do čias plných entuziazmu začiatkom deväťdesiatych rokov. Keď vznikali prvé regionálne Olympijské kluby a športovci, tréneri, učitelia, umelci či starostovia sa zapájali do krásneho kalokagatického snaženia vychovávať z mlade ľudí zapálených pre olympizmus a šport.“

Len čo Mračnovej trochu odrástli deti, pedagogickým oblúkom sa vrátila do vrcholového športu. Ako dobrovoľná funkcionárka. Na svedomí to má už nebohý Lubomír Kadnár, vtedy predseda kanoistického zväzu a riaditeľ bratislavskej Správy telovýchovných a rekreačných zariadení. Oslovil ju po tom, čo olympijský šéf Juan Antonio Samaranch vyzval na zapájanie do riadenia športu aj tých hlavných – športovcov. Od druhej polovice osmedesiatych rokov ich zastupovala v plene slovenskej telovýchovnej organizácie aj vo vedení Československého olympijského výboru a Československej olympijskej akadémie.

„Do Prahy sme spravidla cestovali jedným autom a v rovnakom štvorčlennom zložení: člen MOV Vladimír Černušák, riaditeľ Telovýchovnej školy, neskôr ataše čs. výpravy na OH 1992 a šéf slovenského hokeja Ján Mitošinka, atletický tréner, podpredseda akadémie a potom aj ČSOV Pavol Glesk a ja,“ spomína Mračnová. „Boli to cesty plné inšpiračných debát o tom, ako zvýšiť aktivity Slovenska v československom olympijskom hnutí. Napríklad Čs. klub olympionikov bol vtedy elitné združenie: členmi mohli byť len individuálni športovci, ktorí na OH či ZOH skončili v prvej šestke, a z tímových iba medailisti. Slovákov splňajúcich kritériá velá nebolo, a tí, čo chodili na jeho väčšinu v Čechách organizované akcie, sa dali zrátať na prstoch...“

Keď sa rozpútal ponovembrový boj oakože novú budúcnosť športu spočívajúci v bezhlavom búraní toho, čo existovalo, a zjavnej neschopnosti postaviť alternatívu, sa idey olympizmu cudne krčili v kúte. Na Slovensku zvlášť, lebo jeho športoví funkcionári sa roky zaštiňovali triviálnym odkazom: olympizmus je sféra Prahy. Nuž hej, Praha si vďaka ich rezignácii tak navykla na dominanciu pod kruhmi, že keď prišla nejaká iniciatíva z Bratislavы, naježili sa jej chlpy...

Mitošinka sa inšpiroval Katalánskym olympijským výborom, ktorého fungovanie spoznal ako tréner španielskej hokejovej reprezentácie, a po debatách z cest do Prahy vysiel s návrhom založiť na Slovensku olympijské združenie – o úmysle informoval aj vedenie ČSOV. Na valnom zhromaždení Čs. klubu olympionikov predstavila víziu Mračnová. „Keď som vyzvala českých členov, aby aj oni založili olympijskú spoločnosť, skoro ma vypískali,“ spomína. „Bola som veľmi sklamaná ich nepochopením. Olympijská oštěpárska šampiónka Dana Zátopková, ktorú si dodnes nadovšetko vážim, povedala, že vždy sme reprezentovali jednu krajinu a vycítala mi, že chceme

III. IN THE SERVICE OF THE CIRCLES AND THE QUEEN

BEAUTIFUL AND HARD YEARS AT THE HEAD OF THE OSS

“I love returning to the times full of enthusiasm at the beginning of the 1990s in my memories the most. When first regional Olympic Clubs were established and sportsmen, trainers, teachers or mayors participated in the beautiful kalokagathia strive for turning teenagers to people zealous in the Olympism and sports.”

When the children of Mračnová grew up a little, she returned to the top level sports in a pedagogic arc. As a voluntary functionary. Already deceased Lubomír Kadnár was responsible for this, then Chairman of Canoeing Federation and Director of the Administration of Sports and Recreation Facilities in Bratislava. He addressed her after Olympic chief Juan Antonio Samaranch called the most important persons – the sportsmen to participate in sports management. Since second half of the 1980s, she represented them in the plenum of the Slovak Sports Organisation and in the management of the Czechoslovak Olympic Committee and the Czechoslovak Olympic Academy.

“We usually traveled to Prague in one car and in the same four-member composition: the member of the International Olympic Committee Vladimír Černušák, Director of Sports School, later the Attaché of the Czechoslovak delegation at the Olympic Games 1992 and the chief of Slovak ice hockey Ján Mitošinka, athletic coach, Vice Chairwoman of academy and then also of the Czechoslovak Olympic Committee Pavol Glesk and me,“ Mračnová recalls. “These journeys were full of inspiring discussions how the activity of Slovakia could be increased in the Czechoslovak Olympic movement. For example, the Czechoslovak Olympians Club was elite association at that time: its members could be just the individual sportsmen who ended up in first six at the Olympic Games or Winter Olympic Games and just medallists from the team players. There was not so many Slovaks meeting the criteria and those ones who attended its events, held mostly in the Czech Republic, could be counted using the fingers of one hand...“

When post-November fight started for “the new future of sport” consisting in the mindless destruction of what had existed there before and the clear disability to introduce an alternative, the ideas of Olympism virtuously cowered at the corner. Especially in Slovakia, since its sports functionaries protected themselves by a trivial creed: „Olympism is the sphere of Prague“ for years. Well, thanks to their resignation Prague colleagues got used to the dominance under the rings, so when there was any incentive from Bratislava, their hair bristled up.

Mitošinka was inspired by Catalonia Olympic Committee whose work he learnt about when he was the coach of Spanish Ice-hockey international team, and after the debates during his journeys to Prague he came with the proposal to establish the Olympic association in Slovakia – he informed also the management of the Czechoslovak Olympic Committee of this intention. The vision was introduced by Mračnová at the General Assembly of the Czechoslovak Olympians Club. “When I invited the Czech colleagues to establish the Olympic society as well, they almost booed me off the stage.” “I was very disappointed by their misunderstanding. The Olympic champion in javelin throwing Dana Zátopková, really esteemed by me till

rozbíjať jednotu. Pritom sme jasne deklarovali, že nemienime konkurovať Čs. olympijskému výboru ako jedinému partnerovi MOV. Korunu všetkému nasadil diskár Imro Bugár, ktorý vravel, že má maďarskú národnosť, narodil sa na Slovensku, žije v Čechách, hovorí po česky, a pýtal sa, kam sa má zaradiť...“

Prípravný výbor zvolal na 6. apríla 1990 do Bratislavы stretnutie slovenských olympionikov a pozval naň aj zástupcov telovýchovných spolkov, zväzov a ministerstva školstva, mládeže a telesnej výchovy. V ten deň vzniklo združenie, ktoré po diskusii dostalo názov Olympijská spoločnosť Slovenska – OSS.

Po voľbách výkonného výboru sa vynorila ešte otázka, kto bude stáť na jeho čele, ktorú šéf volennej komisie Vladimír Miller, vtedy podpredseda Čs. konfederácie športových zväzov, navrhoval vyriešiť počtom získaných hlasov a plenúm to bez výhrad prijalo – najviac (44) ich dostala Mária Mračnová. „Myslím si, že predsednícky post pôvodne chystali pre Gleska, ale keď som vo voľbách vzíťazila dosť jasným rozdielom, tak ma – obrazne – vzali na milosť a ja som rýchlo navrhla rozšíriť výkonný výbor o dvoch členov, aby sa doň dostal aj Gesk,“ glosuje Faja.

„Prvé roky Olympijskej spoločnosti Slovenska boli veľmi ťažké, ale prekrásne,“ konštatuje. „Čisté vzťahy, ozajstná snaha všetkých, ktorých sme s spoluprácou požiadali. Všetci s láskou spomínajú na tie pionierske začiatky. Budovali sme zmysluplný systém, videli sme za sebou výsledky a krásne podujatia, ktoré prerastli do celoslovenských, ba aj do medzinárodných a trvajú dodnes.“

Za nečelé dva roky vznikli kluby olympionikov v šiestich slovenských regiónoch (neskôr sa premenili na Olympijské kluby a dnes ich je 21). Spoločnosť organizovala Beh Olympijského dňa, iniciovala zrod Dňa športu na Slovensku, Olympiády detí a mládeže (premenované na Kalokagatiu), Školské ceny fair play a vo vedení Čs. olympijskej akadémie jej zástupcovia presadili, aby sa ťažisko činnosti presunulo na národné rady... Vďaka financiam zo slovenského fondu telesnej kultúry pomáhala aj talentom s predpokladmi na olympijský štart.

Nad tým niektorí v Čechách ohŕiali nos. To však nebolo nič proti tomu, čo nastalo, keď na jeseň 1990 valné zhromaždenie OSS schválilo návrh krasokorčuliarskej olympioničky Evy Križkovej-Durišinovej premenovať spoločnosť na Slovenský olympijský výbor...

„Vtedy nás s Černušákom a Gleskom vedenie ČSOV pozvalo do Prahy na koberec a nechutne obvinilo z partizánstva a porušovania Olympijskej charty. Nahuckali na nás i vtedajšieho šéfa MOV Juana Antonia Samarancha. Darmo sme tvrdili, že na našom programe ani ambíciah sa zmenou názvu nič nemení – museli sme sa vrátiť k pôvodnému,“ spomína Mračnová. „Bolo to hektické obdobie, prebdaťa som mnoho nocí a trápila sa najmä vztahmi s tými, ktorých som si väzila, napríklad s Vérou Čáslavskou. Keď prehrmelo, naštastie, vrátili sa do normálu.“

Keď politici rozhodli, že Československo sa na prelome rokov 1992 a 1993 rozdelí, existencia Olympijskej spoločnosti Slovenska sa ukázala ako obrovská prednosť. Ešte tri roky predtým hnutie piatich kruhov pod Tatrami reálne nežilo, len fajkovalo, kolko členov slovenských klubov nominovali do československých olympijských výprav. Vďaka OSS však Slovensko po osamostatnení mohlo žiadosť o členstvo v najrenomovanejšej svetovej inštitúции podložiť úžasne bohatým a nekamuflovaným súhrnom vyžadovaných aktivít. Aj faktom, že členom MOV je Slovák – Vladimír Černušák bol vôbec prvý aj posledný našiniec, ktorému sa dostalo tejto pocsty v ére Československa. Nech slúži kcti predchodcu Františka Kroutila, Čecha zamilovaného do hôr a zvlášť Tatier, že Černušák sa ním stal aj jeho zásluhou, ale aj Černušákovej, že to nielen netajil, lež oceňoval.

tiday, said that we had always represented a single country and she blamed me that I would like to break up the union. Withal we clearly declared we did not want to compete with the Czechoslovak Olympic Committee as the sole partner of the International Olympic Committee. All this was crowned by discus thrower Imro Bugár, who said he had Hungarian nationality, he had been born in Slovakia, lived in Czechia, spoke Czech language and he asked where he could be placed to..."

The preparatory committee summoned the meeting of Slovak Olympic contestants to Bratislava for 6 April 1990 and they invited also the representatives of sports associations, federations and the Ministry of Education, Youth and Physical Education. On that day, the association was established and after the discussion it was given the name: the Olympic Society of Slovakia - the OSS.

After the elections of the executive committee, another question emerged: who would head it and the head of the electoral commission Vladimír Miller, Vice Chairwoman of the Czechoslovak Confederation of Sports federations at that time, suggested to deal with it considering the number of votes and plenum accepted this without reservations – Mária Mračnová got the most of them (44). "I am of the opinion that Vice Chairmanship was originally prepared for Gesk, but when the election was won by me with a distinctive difference – they metaphorically pardoned me and I promptly suggested to extend the executive committee by two members so that also Gesk would get there," Faja comments.

"First years of the Olympic Society of Slovakia were very hard, but beautiful," she states. "Transparent relations, the real endeavours of all who were asked to cooperate. All recall the pioneer beginnings with love. We were building the meaningful system, we saw results behind us and beautiful events that grew into the national ones or even the international ones and they have persisted till today."

The Olympians Clubs were established within less than two years in six Slovak regions (they were transformed to the Olympic Clubs later and today, there are 21 such clubs.). The society organised the Olympic Day Run, initiated the establishment of the Sports Day in Slovakia, the Children and Youth Olympiad (renamed to Kalokagadia), School Fair Play Award and its representatives in the management of the Czechoslovak Olympic Academy forced the gravity of activity would transfer to the national councils... Thanks to the finances from the Slovak Physical Culture Association she helped also to the talents with the predisposition for Olympic start.

Some people turned up nose at this in the Czech Republic. Yet, this was nothing to what happened when the General Assembly of the Olympic Society of Slovakia approved the proposal of figure skating Olympian Eva Križkóvá-Durišinová in autumn 1990 to rename the society to the Slovak Olympic Committee.

"At that time, we were invited together with Černušák and Gesk by the administration of the Czechoslovak Olympic Committee to Prague and were called to account. We were disgustingly blamed for guerilling and breach of the Olympic Charter. They set on even the head of the International Olympic Committee Juan Antonio Samaranch of that time against us. We uselessly claimed that upon the change of the name nothing would change in our agenda and ambitions – we had to return to the original name," Mračnová recalls. "This was a hectic period; I remained up for many nights and suffered in particular from the relations with those ones I esteemed, for example Véra Čáslavská. After the thunders, thanks to God, we returned to the normal situation."

When the politicians decided that Czechoslovakia would split at the turning point of 1992 and 1993, the existence of the Olympic Society of Slovakia proved to be the huge advantage. Three years before that the five-ring movement has not really live under the Tatras, just checked how many members of the Slovak clubs were nominated to the Czechoslovak Olympic delegations. However, after getting independence, thanks to the Olympic Society of Slovakia they could support its application for the membership in the most recognized world institute with amazingly rich and non-camouflaged summary of required activities. Even with the fact the member of the International Olympic Committee is Slovak – Vladimír Černušák was first and also the last native who got the honour in the era of Czechoslovakia. Let it be the credit of his predecessor František Kroutil, the Czech who fell in love with mountains and the Tatras in

V tom prípade však oceňme aj Mračnovú. Ako šéfka Olympijskej spoločnosti Slovenska, na pôde ktorej sa chystal zrod už legálneho Slovenského olympijského výboru, sa logicky stala šéfkou prípravného výboru. A logicky ohlásila aj kandidatúru na post predsedu SOV. Keď sa však na ustanovujúcom zasadaní 19. decembra 1992 ukázalo, že proti nej stojí len Černušák, vzdala sa súťaže v jeho prospch. „Na standig ovation, ktoré som zožala, nikdy nezabudnem. Ani na výkrik rozhlasovej reportérky Marienky Zavarskej: Faja si zaslúži fair play!“ vraví.

Mračnovú následne zvolili za podpredsedníčku SOV pre olympijské aktivity – bola ňou štyri volebné obdobia, šestnásť rokov, až do roku 2008!

Prvou významnou funkciu ju poveril už Čs. olympijský výbor. Na premiérových letných Európskych olympijských dňoch mládeže v Bruseli 1991 viedla vtedy ešte federálnu výpravu. Na nich sa prvýkrát stretla s belgickým ortopédom a pôvodne jachtárom Jacquom Roggem, šéfom európskeho, neskôr aj svetového olympizmu a krstným otcom podujatí, ktoré čoskoro prerástli až do mládežníckych olympiad. „Teoreticky sme sa mohli stretnúť na jeho aj mojej prvej olympiáde v Mexiku 1968 alebo na mojich druhých či jeho tretích Hrách v Montreale 1976, ale pošťastilo sa to až vďaka Roggeho pravej ruke Jasmine Brackeveltovej v Bruseli na EYOD-e,“ spomína Mračnová. „Podujatie, ktoré inicioval, mi pripomenulo moje štarty na ozajstných olympijských hrách a videla som na mladých, ako ich chytilo za srdce. To je cesta, aby sa zapálili pre olympijské myšlienky a boli ochotní venovať sa im naplno, povedal mi vtedy Rogge. O dva roky už ako podpredsedníčka SOV som ho sprevádzala na jeho prvej návštive Bratislavu a keď z deviateho poschodia Domu športu nazrel kopu športovísk v okolí, spontánne zareagoval: Veď aj Slovensko môže organizovať EYOD!“

O šesť rokov sa to stalo skutočnosťou, hoci v inej verzii: štvrté zimné Európske olympijské dni mládeže 1999 sa odohrali v Tatrách a Rogge ich organizačiu označil za dovtedy najlepšiu. Mračnová ako šéfka organizačného výboru si jeho kompliment zvlášť cenila: „Pre usporiadateľský štáb, v ktorom významnú rolu zohral najmä lyžiarsky expert Ladislav Harvan, to bolo obrovské vyznamenanie, lebo ho vyslovil olympijský funkcionár, ktorého si dodnes zo všetkých najviac vážim.“

Medzičasom a potom úsek olympijských aktivít pod jej vedením s tisícami dobrovoľníkov a za príkladu olympionikov odviedol veľký kus práce v odstraňovaní následkov tatranskej veternej kalamity a vysádzaní olympijského lesa, v organizovaní Posolstva Slovenska olympijským Aténam 2004, Olympijských festivalov Slovenska, vedomostných, literárnych aj výtvarných súťaží či olympiád materských škôl... Vďaka záslužnej práci olympijskej akadémie a klubu fair play organizoval SOV aj viaceru medzinárodných seminárov. „Spektrum činnosti bolo rozsiahle a rôznorodé aj vďaka invenčii a oduševnenosti mnohých spolupracovníkov, najmä predsedov mojich olympijských aktivít,“ pripomína Mračnová.

particular that Černušák became the member thanks to him, but also the credit of Černušák that he not only revealed it but also appreciated.

In such a case, let award also Mračnová. As the head of the Olympic Society of Slovakia, on the ground of which the birth of a legal Slovak Olympic Committee was prepared, she logically became the head of the preparatory committee. And she logically announced also her candidature for the post of the Chairman of the Slovak Olympic Committee. However, when it was revealed at the establishing meeting on 19 December 1992 that just Černušák is her opponent, she gave up the chance in his favour. “I would never forget the standing ovation I harvested. And even the shout of radio reporter Marienka Zavarská: Faja deserves fair play!“ She says.

Subsequently, Mračnová was elected to become Vice Chairwoman of the Slovak Olympic Committee for Olympic activities – she had this position for four electoral periods, for sixteen years, till 2008!

Already the Czechoslovak Olympic Committee awarded her first important position. She headed the federal delegation at the première summer European Olympic Youth Days in Brussels in 1991. There she met Belgian orthopaedist and originally yachtsman Jacques Rogge for first time, who was the chief of the European and later also of the world Olympism and the godfather of the events that developed in Youth Olympiads soon. “Theoretically, we could meet each other at his and my first Olympiad in Mexico in 1968, or at my second or his third Games in Montreal in 1976, but we had the good luck to do so only thanks to the Rogge’s right-woman Jasmine Brackevelt in Brussels at the EYOD,” Mračnová recalls. “The event he initiated reminded me of my starts at the real Olympic Games and I could see the young people how enthusiastic they were. This is the way for falling for the Olympic ideas and they were willing to fully devote themselves, Rogge said me at that time. Two years later, as Vice Chairwoman of the Slovak Olympic Committee, I accompanied him during his first visit to Bratislava and when he saw a lot of sports areas in the surroundings from ninth floor of the House of Sports, he spontaneously responded: Even Slovakia may organise EYOD!“

Six years later, this became a reality, despite that in a different version: forth winter European Youth Olympic Days 1999 took place in the Tatras and Rogge marked their organisation to be the best till that time. Mračnová, as the chief of the organisational committee particularly appreciated his compliment. “I perceived this as a huge mark of distinction for the organizing staff, in which the significant role was played in particular by expert in skiing Ladislav Harvan; since this was expressed by the Olympic functionary I have appreciated the most of all till today.”

In the meantime and afterwards, the section of Olympic activities under her management with thousands of volunteers and with the example of the Olympians, made a stroke of work when remedying the consequences of the Tatras wind calamity and when planting the Olympic forest, when organising the Posolstvo Slovenska olympijskám Aténam 2004 (N.B: The Message from Slovakia to the Olympic Athens 2004), the Olympic Festivals in Slovakia, sciential, literary and visual art competitions or Olympiads at nursery schools... Thanks to the meritorious work of the Olympic Academy and the Fair Play Club, the Slovak Olympic Committee organised also several international workshops. “The spectrum of the activities was wide and heterogeneous also thanks to the invention and soulfulness of many collaborators, in particular the Chairman of my Olympic activities,” Mračnová reminds.

NA DVOCH STOLIČKÁCH: SOV A SAZ

„Ako podpredsedníčka SOV som sa venovala olympijským aktivitám, o ktoré väčšina kolegov nemala záujem, a oni sa mohli sústrediť na vrcholový šport. (...) Mňa tá robota napĺňala a oni mali svätý pokoj...“

Aké to má žena vo vysokých športových funkciách? dostala otázku v rozhvore pre deník Sme. „Musí sa naučiť žiť s mužmi. Mala som výhodu, lebo sprvu som im nešliapala do kapusty,“ odvetila. Mračnová a nadšenci z Olympijskej spoločnosti Slovenska ešte pred vznikom SOV nežištrne a úspešne rozbehli činnosť Olympijských klubov, Klubu fair play aj olympijskej akadémie, čiže – povedané jej slovami – „všetku bohumilú činnosť, bez ktorej by olympizmus nemal ducha a vyžadovala ju Olympijská charta“. Klasickí športoví funkcionári po rozdelení Československa iba naskočili do rýchlika a pokračovali vo svojich aktivitách, uznávajúc len vrcholový šport. Oni mali svätý pokoj od toho, čo chcel Medzinárodný olympijský výbor, a ona od nich. Ale len do istého času – kým neprekročila horizont ich záujmov...“

Mračnovú presne dvadsať rokov po jej olympijskej rozlúčke v Montreale poverili vedením prvej slovenskej výpravy na olympiáde – v Atlante 1996. „To bolo úžasné ocenenie, ale hľavne záväzok,“ vráví. „Snažila som sa vyvarovať chýb, akých sa dopúšťali šéfovia čs. výprav na olympijských hráčach, na ktorých som štartovala, a usilovala sa utvoriť čo najlepšie podmienky pre športovcov.“

Nebyť zmeny na poste generálneho tajomníka SOV, bola by Mračnová zrejme viedla výpravu aj na olympijských hráč 2000 v Sydney. Až do konca januára 1997 ním bol dlhorocný šéf Slovenského lyžiarskeho zväzu a člen predsedníctva Medzinárodnej lyžiarskej federácie (FIS) Ján Mráz. Aj v sedemdesiatke obdivuhodne pracovitý, skromný, nezištný chlap starej školy, ktorý priam nonšalantne vychádzal so stovkami dobrovoľného aktív SOV. Jeho nástupca, ani nie 39-ročný Martin Benko s párročnou praxou v diplomatických službách a zahraničnom obchode bol muž úplne iných manierov a ambícií. Hoci sa nikdy nezúčastnil na olympijských hráčach, výkonný výbor ho po siedmich mesiacoch vo funkcií (!) poveril vedením štábu Sydney 2000. Do médií sa však dostala skreslená informácia, že bude šéfom slovenskej výpravy (na ZOH 1994 viedol štáb Ján Mráz, ale výpravu Anton Ihring). Keď na to Mračnová písomne upozornila predsedu Černušáka, ktorý jej predtým avizoval, že slovenskú výpravu aj na OH 2000 povedie ona, Benko neoprávili správu pre médiá, ale „opravil“ zápis zo zasadania tak, že ho schválilo za vedúceho výpravy – a prepieklo sa mu to!

Neskôr aj iné veci: výhrady dobrovoľníkov k prístupu jemu podriadených zamestnancov sekretariátu SOV i konflikty vnútri aparátu, ktoré napokon v máji 1999 vyústili do inzultácie Mračbovej riešenej políciou. Dvadsiateho augusta 1999 predsedu Vladimír Černušák označil abdikáciu. Oficiálne z rodinných dôvodov, ale pre televíziu Markíza priznal aj druhý dôvod: „pracovná atmosféra, ktorá vznikla na olympijskom výbore“.

Kríze v SOV predchádzala kríza v Slovenskom atletickom zväze, ktorá vyvrcholila rebeliou časti výpravy na aténskych MS 1997 proti predsedovi zväzu (a zároveň podpredsedovi SOV)

SITTING ON TWO CHAIRS: THE SLOVAK OLYMPIC COMMITTEE AND THE SLOVAK ATHLETIC FEDERATION

“As Vice Chairwoman of the Slovak Olympic Committee, I devoted myself to the Olympic activities the majority of my colleagues was not interested in and they could concentrate on top level sports. (...) I was satisfied by the work and they were in absolute peace..”

How is it for a woman in high sports positions? she was asked in the interview for daily Sme. “She has to learn how to live with men. I had an advantage since I did not poached on their preserves at first,” she responded Mračnová and the enthusiasts from the Olympic Society of Slovakia, before the establishment of the Slovak Olympic Committee, altruistically and successfully started the activity of Olympic Clubs, air Play Club and the Olympic Academy, thus – saying it using her words – “all that activity God loves, without which the Olympism would not have a spirit and that is required by the Olympic Charter.” After the split of Czechoslovakia, the classic sports officials just jumped to the express and continued in their activities, recognizing just the top level sports. They were not disturbed by what the International Olympic Committee wanted, and she was not disturbed by them. But only till a certain time – till she went beyond the horizon of their interests...

Exactly twenty years after her Olympic farewell in Montreal, Mračnová was authorized to lead first Slovak delegation at the Olympiad – in Atlanta in 1996. “This was an amazing honour and in particular an obligation,” she says. “I tried to avoid the mistakes the leaders of Czechoslovak delegations made at the Olympic Games, I started at, and I strived for the establishment of as good conditions for sportsmen as possible.”

But for the change at the post of General Secretary of the Slovak Olympic Committee, Mračnová would certainly lead the delegation also to the Olympic Games 2000 to Sydney. Till the end of January 1997, the post was taken by long-time head of the Slovak Ski Federation and the Member of the Directorate of the International Ski Federation (FIS) Ján Mráz. At the age of seventy, still admirably hard working, modest, disinterested man of the old school who nonchalantly got along with hundreds of volunteer in the caucus of the Slovak Olympic Committee. His successor, not even 39-year old Martin Benko with several-year experience in the diplomatic services in foreign trade was the man of totally different manners and ambitions. Despite that he never took part in the Olympic Games, the Executive Committee authorized him to manage the staff in Sydney 2000 after seven months in the position (!). However, the media received the distorted information that he shall be the head of the Slovak delegation (the staff was managed by Ján Mráz at the Winter Olympic Games 1994, but the delegation was headed by Anton Ihring). When Mračnová gave a notice of that in writing to Charman Černušák, who advised she would head the Slovak delegation also at the Olympic Games 2000, Benko did not correct the message for media, but he “corrected” the minutes from the meeting as if he was approved to be the head of the delegation – and he was not blamed for it!

Later not for the other things: there were the reservations of volunteers to the approach of his subordinate employees of secretariat of the Slovak Olympic Committee and the conflicts inside the apparatus that finally ended in the assault on Mračnová in May 1999, investigated by the police. Chairman Vladimír Černušák announced his abdication on 20 August 1999. Officially for family reasons, but he admitted also the other reason for TV Markíza: “the working atmosphere established in the Olympic Committee.”

The crisis in the Slovak Olympic Committee was preceded by the crisis in the Slovak Athletic Federation

Antonovi Ihringovi. Jej dozvukom boli voľby na valnom zhromaždení SAZ v apríli 1998. Na súboj s Ihringom jeho oponenti nahovorili Mračnovú. „Bolo to jedno z mojich najťažších rozhodovaní v živote,“ priznala. Súboj dvoch olympijských podpredsedov o atletické žezlo vyhrala impozantným skóre 69:33.

„Ten pomer mi vyrazil dych,“ skonštatovala. „Ihringa som uznávala, rešpektovali sme sa. Aj preto som mu hned ponúkla miesto vo výkonného výbere. Mala som eminentný záujem, aby sa skončila konfrontácia a aby sme sa spolu – on atlét, ja atlétka – pokúsili spojiť rozhadané atletické hnutie. Ponuku prijal, žiaľ, z tretieho zasadania výboru odišiel a už sa doň nevrátil.“

Dôvod? Revízna komisia SAZ upozornila, že v zmysle stanov môže zväz v orgánoch vyšších inštitúcií vrátane SOV či Konfederácie športových zväzov zastupovať len úradujúci predseda. Kedže Ihring v oboch zastával vysoké či najvyššie funkcie, mal ísť z hrušky dolu. To nechcel, nuž hľadal inú hrušku – a našiel triatlonovú...

Ako delegát Slovenskej triatlonovej únie (notabene účelový) nemal mandát ostať v exekutíve Slovenského olympijského výboru. Vtedajší predseda Černušák však nechcel riešiť problémy a po jeho abdikácii Ihringa ako prvého podpredsedu dokonca poverili vedením SOV! Prvé, čo urobil, odmietol požiadavku Klubu fair play zvoliť okrúhly stôl o vyhotovenej situácii. Darmo sa k nej pridal šéf Slovenskej olympijskej akadémie Ján Grexa, ktorý argumentoval slovami: „Profesionáli sú tu kvôli dobrovoľníkom, jedni i druhí kvôli olympionikom, tí kvôli dobrým príkladom. Len v takej symbióze sa dá budovať olympijská pyramída a kultivovať občianska spoločnosť. Primárna by mala byť slušnosť.“

Dobré mravy boli vtedy na vedľajšej koľaji. Benko sa najskôr bez vedomia pléna SOV uchádzal o post generálneho sekretára Európskych olympijských výborov a potom ho na Černušákovo odporúčanie valné zhromaždenie zvolilo za kandidáta na člena MOV. Hoci súpermi mu boli Golonka či Mračnová... Faja dodnes cíti horkosť v ústach: „Pri všetkej úcte k Černušákovi mu neviem zabudnúť, že preferoval Benka, aj keď ako muž bez olympijskej minulosti a bez skúseností mal iste menšiu šancu dostať sa do MOV ako ja, žena – olympionička, ktorú predtým oslovia americká členka exekutívnej Anita DeFrantzová.“

Benka napokon vypoklonkoval z postu generálneho tajomníka SOV až Černušákov nástupca František Chmelár. Po skúsenostiach z aténskych Hier 2004, na ktorých bol jeho zástupcom.

Mračnovej dvojjediná pozícia, do ktorej sa dostala po zvolení na šéfovský post v atletickom zväze, nebola na závidenie: „Obstáť v oboch funkciách bolo nesmierne náročné, vyžadovalo to veľké osobné nasadenie, našťastie, pomáhala mi kopa obetavých ľudí. Súbežná práca pre SOV a SAZ ma absolútne napĺňala, ale aj úplne vyčerpala.“

Olympijskou podpredsedníčkou bola až do roku 2008 a o štyri roky sa rozhodla skončiť aj vo funkcií šéfky slovenskej atletiky. „Najviac som hrdá na to, že za mojej éry sme vybudovali umelé dráhy na štadiónoch v Dubnici nad Váhom, Nových Zámkoch, Novom Meste nad Váhom a na bratislavskej Mladej Garde, kde som počas kariéry najčastejšie trénovala,“ vráví.

Odovzdávanie atletického žezla po londýnskej olympiáde 2012 malo úplne inú kultúru ako v roku 1998. „Vedel som, že pani Mračnová chce končiť, ale aj to, že jej záleží na ďalšom smerovaní zväzu – preto som s ňou kandidatúru pred podaním konzultoval,“ objasňuje jej nástupca Peter Korčok. „Vážil som si Mračnovej prácu a som rád, že prijala funkciu čestnej

that culminated by the rebellion of the part of delegation to the World Championship in Athens in 1997 against Federation Chairman (and Vice Chairwoman of the Slovak Olympic Committee in one person) Anton Ihring. Its aftermaths were the elections at the General Assembly of the Slovak Athletic Federation in April 1998. His opponents persuaded Mračnová to fight with Ihring. “This was one of the hardest decision-takings in my life,” she admitted. She won the fight of two Olympic Vice-chairmen for athletic sceptre with an impressive score of 69:33.

“That ratio winded me,” she stated. “I appreciated Ihring, we respected each other. And therefore I immediately offered him the position in the Executive Committee. I had an eminent interest in the termination of the confrontation and in the common strive for the reunion of the quarrelsome athletic movement – both of us being athletes. He accepted the offer; unfortunately, he left third meeting of the Committee and never came back.”

The reason? The Revision Commission of the Slovak Athletic Federation warned that in accordance with the Articles of Establishment the Federation may be represented in the bodies of higher institutes, including the Slovak Olympic Committee or the Confederation of Sports Federations, only by the Chairman holding the office. Since Ihring held high or the supreme positions in both of them, he should get off. He did want to do so, well he looked for another chance – and he found the triathlon one...

As the delegate of the Slovak Triathlon Union (N.B. established for a purpose) had no mandate to remain in the executive of the Slovak Olympic Committee. However, then Chairman Černušák did not want to deal with the problems and after his abdication, he even authorized Ihring, being first Vice Chairwoman, to manage the Slovak Olympic Committee! First thing he done was the refusal of the requirement of the Fair Play Club to summon the meeting at the round table on the escalated situation. Uselessly the head of the Slovak Olympic Academy, Ján Grexa, went with her, arguing with the following words: “The professionals are here for the volunteers, the former and the later for the Olympic contestants, and they for a good role model. Only in such a symbiosis it is possible to build the Olympic pyramid and cultivate the civil society. Politeness should be primary.”

Properties were at the side track at that time. At first, Benko competed for the post of the General Secretary of the European Olympic Committees without informing the plenum of the Slovak Olympic Committee and then he was elected to be the candidate for the member of the International Olympic Committee upon Černušák’s recommendation. Despite that his competitors were Golonka or Mračnová... Faja has felt the bitter taste in her mouth till today: “While still appreciating Černušák, I may not forget he preferred Benko, despite that he, as a man without an Olympic history and experience, had surely lower chance to get to the International Olympic Movement than me, a woman – Olympic contestant, addressed by the American member of executive, Anita DeFrantz, before that.”

Finally, Benko was bowing out from the position of General Secretary of the Slovak Olympic Committee by Černušák’s successor František Chmelár. After the experience from the Games in Athens in 2004 where he was his deputy.

The biunique position of Mračnová, where she got after the election to the chief position in the athletic federation, was not something to envy. “To be able to do well in both positions was extraordinary demanding, it required a great personal commitment, and fortunately a lot of devoted people assisted me. The concurrent work for the Slovak Olympic Committee and the Slovak Athletic Federation absolutely satisfied me, yet totally exhausted me.”

She was Olympic Vice Chairwoman till 2008 and she decided to finish in the position of the head of the Slovak athletics four years later too. “I am proud the most for that in my era, we were able to build artificial tracks at the stadiums in Dubnica nad Váhom, Nové Zámky, Nové Mesto nad Váhom and in Mladá Garda campus in Bratislava, where I trained the most frequently during my career,” she says.

The handing out of the athletic sceptre after London Olympiad in 2012 had absolutely a different culture than that one in 1998. “I knew Ms Mračnová would like to finish, yet she cared about the further direction of the Federation – therefore I consulted the candidacy before I submitted it,” her successor Peter Korčok

• Československý olympijský tím počas slávnostného otvorenia olympiády /
Czechoslovak Olympic team during the opening ceremony of the Olympiad (1976)

predsedníčky. Aj to, že naďalej dianie sleduje, chodí na zasadnutia výkonného výboru a na podujatia. Málokto má také bohaté skúsenosti a vedomosti ako ona a som rád, že sa s nimi ochotne podeli.“

Symbolické: chodec Korčok sa po výškárke Mračbovej stal druhým atlétom, ktorý viedol slovenskú výpravu na olympiáde – v Riu de Janeiro 2016, zhodou okolností presne po dvoch desaťročiach od Atlanty 1996.

Mimochodom, Mračnová nezabudla dvere, ešte definitívne neodišla do penzie: postavila sa na čelo „haprujúceho“ bratislavského Olympijského klubu. Rovnako nadšene stále vedie komisiu SOV Ženy a šport s vynikajúcim projektom „Vykročte za zdravím“, ktorý už piaty rok inicuje cvičenie seniorov nad 50 rokov. K bratislavskému klubu, kde sa to všetko začalo, sa pridalo už trinásť ďalších.

explains. “I appreciated Mračnová’s work and I am glad she accepted the position of Honorary Chairman. And that she still pursues the events; she attends the meetings of Executive Committee and the events. Only little people have so rich experience and knowledge as she and I am glad she is readily willing to share them.”

It is symbolic: walker Korčok became second athlete after high jumper Mračnová who headed the Slovak delegation at the Olympiad – in Rio de Janeiro 2016, by coincidence exactly after two decades since Atlanta 1996.

By the way, Mračnová did not shut the door; she did not retire for good: she stood at the head of the “not well functioning Olympic Club in Bratislava. With a similar enthusiasm, she is still in the charge of the commission of the Slovak Olympic Committee Women and Sports with the excellent project named “Walk towards health” that has initiated the workout of seniors above 50 for five years already. Already thirteen other clubs joint Bratislava Club, where all this begun.

• S Anthonom Gessinkom,
zlatým olympijským medailistom
v judo z roku 1964 a Vladimirom
Černušákom, predsedom
Slovenského olympijského výboru /
With Anthon Gessink, the Olympic
gold medalist in judo in 1964
and Vladimír Černušák,
Chairman of the Slovak Olympic
Committee (Lillehammer 1994)

• S Jánom Mrázom po udelení Olympijského radu
/ With Ján Mráz after the Olympic Order Award
(Atlanta 1996)

• Slávnostné otvorenie tartanovej atletickej dráhy /
The opening ceremony of tartan athletics track (Nové Zámky 2004)

• Slávnostné otvorenie
satelitnej olympijskej dediny
/ The opening ceremony of
the satellite Olympic Village
(Atlanta 1996)

• So Sergejom Bubkom, vpravo Anna Kirnová,
generálna sekretárka SAZ / With Sergey Bubka,
on the right Anna Kirnová, SAU Secretary General
(Bratislava 2009)

• Promôcia, vpravo Jaromír
Perútka / The graduation,
on the right Jaromír Perútka
(Bratislava 1970)

CURRICULUM VITAE

PaedDr. MÁRIA MRAČNOVÁ

Prezývka: Faja, dostala ju od spolužiaka v prvej triede na základnej škole v Košiciach

Narodená: 24. septembra 1946 v Košiciach ako Faithová

Rodina: brat Norbert Faith (ročník 1941), manžel Jozef Mračna (1942), syn Peter (1970), dcéra Zuzana (1980)

Vzdelanie: absolventka Fakulty telesnej výchovy a športu UK v Bratislave, kombinácia telesná výchova – biológia (1970), doktorka pedagogiky (1987)

Pracovné pôsobiská: FTVŠ UK (1969 – 1971), Chemicko-technologická fakulta SVŠT (1971 – 1999), Slovenský olympijský výbor (1994 – 2009)

Aktívna športová činnosť: atlétka, skokanka do výšky, osobný rekord 192 cm (1976), utvorila 10 československých (170, 171, 172, 174, 175, 177, 178, vyrovnaný 182, 183 a 192 cm) a 18 slovenských rekordov (163 – 192 cm)

Sportové kluby: Slávia VŠT Košice (1962 – 1964), Slávia SVŠT (dnes STU) Bratislava (1964 – doteraz)

Tréneri: Ján Stopka (telocvikár gymnázia v Košiciach do r. 1964), Jaromír Šimonek (1964 – 1973), Viliam Lendel (1973 – 1978)

Atletické úspechy:

OH – Mexiko 1968 šiesta (178 cm), Montreal 1976 štvrtá (189), ME – Budapešť 1966 štvrtá (171). Atény 1969 bronzová medaila (183), Rím 1974 ôsma (183), Praha 1978 trinásta (180), **Európske halové hry** – Dortmund 1966 ôsma (160), **halové ME** – Katovice 1975 dvanásťa (175), Mnichov 1976 siedma (186), **Svetová univerziáda** – Budapešť 1965 štvrtá (159)

Majstrovstvá Československa – štyri tituly vonku (1966, 1967, 1975, 1976), jeden v hale (1976)

Majstrovstvá Slovenska – osem titulov vonku (1967, 1968, 1971, 1972, 1974, 1975, 1976, 1978), tri v hale (1972, 1973, 1975)

VÝKONNOSTNÝ VÝVOJ	(rok / centimetre)
1962	142
1963	157
1964	163
1965	165
1966	177
1967	176
1968	178
1969	183
1970	-
1971	175
1972	183
1973	178
1974	187
1975	186
1976	192
1977	181
1978	188

Funkcionárska dráha: poslankyňa Národného výboru hlavného mesta SSR Bratislavu (1976 – 1980), členka výkonného výboru Čs. olympijského výboru a výkonného výboru Čs. olympijskej akadémie (1987 – 1992), vedúca čs. výpravy na I. letných Európskych olympijských dňoch mládeže v Bruseli 1991, členka rady Štátneho fondu telesnej kultúry SR (1993 – 2001), prvá a jediná

predsedníčka Olympijskej spoločnosti Slovenska (1990 – 1995), predchodyne Slovenského olympijského výboru, predsedníčka prípravného výboru na ustanovenie SOV, na jeho zakladajúcim zasadaní v decembri 1992 sa vzdala kandidatúry na funkciu predsedu SOV v prospech člena MOV Vladimíra Černušáka a delegáti ju zvolili za podpredsedníčku pre olympijské aktivity (pôsobila v nej až do r. 2008, aj ďalšie štyri roky však bola členkou výkonného výboru SOV), čestná členka SOV (od 2013), šéfka slovenskej misie na Hrách XXVI. olympiády v Atlante 1996, predsedníčka organizačného výboru 4. zimných európskych olympijských dní mládeže v Poprade-Tatrách 1999, predsedníčka Olympijského klubu

v Bratislave (od 2012), predsedníčka Slovenského atletického zväzu v rokoch 1998 – 2012, odvtedy čestná predsedníčka SAZ

Ocenenia: majsterka športu (1967), zaslúžilá majsterka športu (1968), výročná Trofej MOV za rok 1995. Jednota olympijského hnutia, Medaila ministra kultúry SR (1997), Medaila Jeana Borotru za celoživotné pôsobenie v duchu fair play (2010), Trofej prezidenta MOV (2007), Zlatý odznak SOV (2012), Strieborná a zlatá medaila SVŠT, Plaketa primátora mesta Košice (2015)

CURRICULUM VITAE

PaedDr. MÁRIA MRAČNOVÁ

Birth: 24 September 1946 in Košice, nee Faithová
Nickname: Faja, from a classmate in her first year of primary school in Košice

Family: brother Norbert Faith (1941), husband Jozef Mračna (1942), son Peter (1970), daughter Zuzana (1980)

Education: Faculty of Physical Education and Sports at Comenius University in Bratislava, combined major in physical education and biology (1970), doctorate in education (1987)

Professional career: Faculty of Physical Education and Sports, Comenius University (1969 – 1971), Faculty of Chemical and Food Technology, Slovak University of Technology (1971 – 1999), Slovak Olympic Committee (1994 – 2009)

Athletic career: athletics, high jumper, personal record: 192 cm (1976), created 10 Czechoslovak (170, 171, 172, 174, 175, 177, 178, matching 182, 183 and 192 cm) and 18 Slovak records (163 – 192 cm)

Clubs: Slávia VŠT Košice (1962 – 1964), Slávia SVŠT (now STU) Bratislava (1964 – present)

Coaches: Ján Stopka (gymnasium physical education instructor in Košice, until 1964), Jaromír Šimonek (1964 – 1973), Viliam Lendel (1973 – 1978)

Athletic accomplishments:

Olympics – Mexico City 1968, sixth (178 cm), Montreal 1976, fourth (189), **European Championships** – Budapest 1966, fourth (171), Athens 1969, bronze medal (183), Rome 1974, eighth (183), Prague 1978, thirteenth (180), **European Indoor** – Dortmund 1966, eighth (160), **European Indoor Championships** – Katowice 1975, twelfth (175), Munich 1976, seventh (186), **World University Games** – Budapest 1965, fourth (159)

Czechoslovak Championships – four outdoor titles (1966, 1967, 1975, 1976), one indoor title (1976)

Slovak Championships – eight outdoor titles (1967, 1968, 1971, 1972, 1974, 1975, 1976, 1978), three indoor titles (1972, 1973, 1975)

Functionary career: member of the executive committee of the Czechoslovak Olympic Committee and the executive committee of the Czechoslovak Olympic Academy (1987 – 1992), board member of the State Fund for Physical Culture of the Slovak Republic (1993 – 2001), first and only chair of the Slovak Olympic Society (1990 – 1995), predecessor to the Slovak Olympic Committee, chair of the preparation committee for the establishment of the Slovak Olympic Committee, conceded her candidacy for the position of the Chair of the Slovak Olympic Committee on behalf of IOC member Vladimír Černušák at its establishment meeting on 19 December 1992, with delegates electing her as deputy chair for Olympic activities (holding this office until 2008, serving another four years as a member of the Slovak Olympic Committee's executive committee), honorary member of the Slovak Olympic Committee (since 2013), head of the Slovak mission to the XXVI Olympic Games in Atlanta, 1996, chair of the organising committee for the 4th Winter European Youth Olympic Days in Poprad - Tatry 1999, chair of the Olympic Club in Bratislava

(since 2012), chair of the Slovak Athletics Association from 1998 – 2012, then honorary chair of the Slovak Athletics Association

Awards: sports champion (1967), sports champion of merit (1968), Annual IOC Trophy for Unity of the Olympic Movement in 1995, Medal of the Ministry of Culture of the Slovak Republic (1997), Jean Borotra Medal for Lifetime Contributions in the Spirit of Fair Play (2003), IOC President's Trophy (2007), Gold Badge of the Slovak Olympic Committee (2012), SVŠT Silver and Gold Medals, Košice Mayor's Plaque (2015).

• Počas stretnutia s bývalými olympionikmi / During the meeting with former Olympians

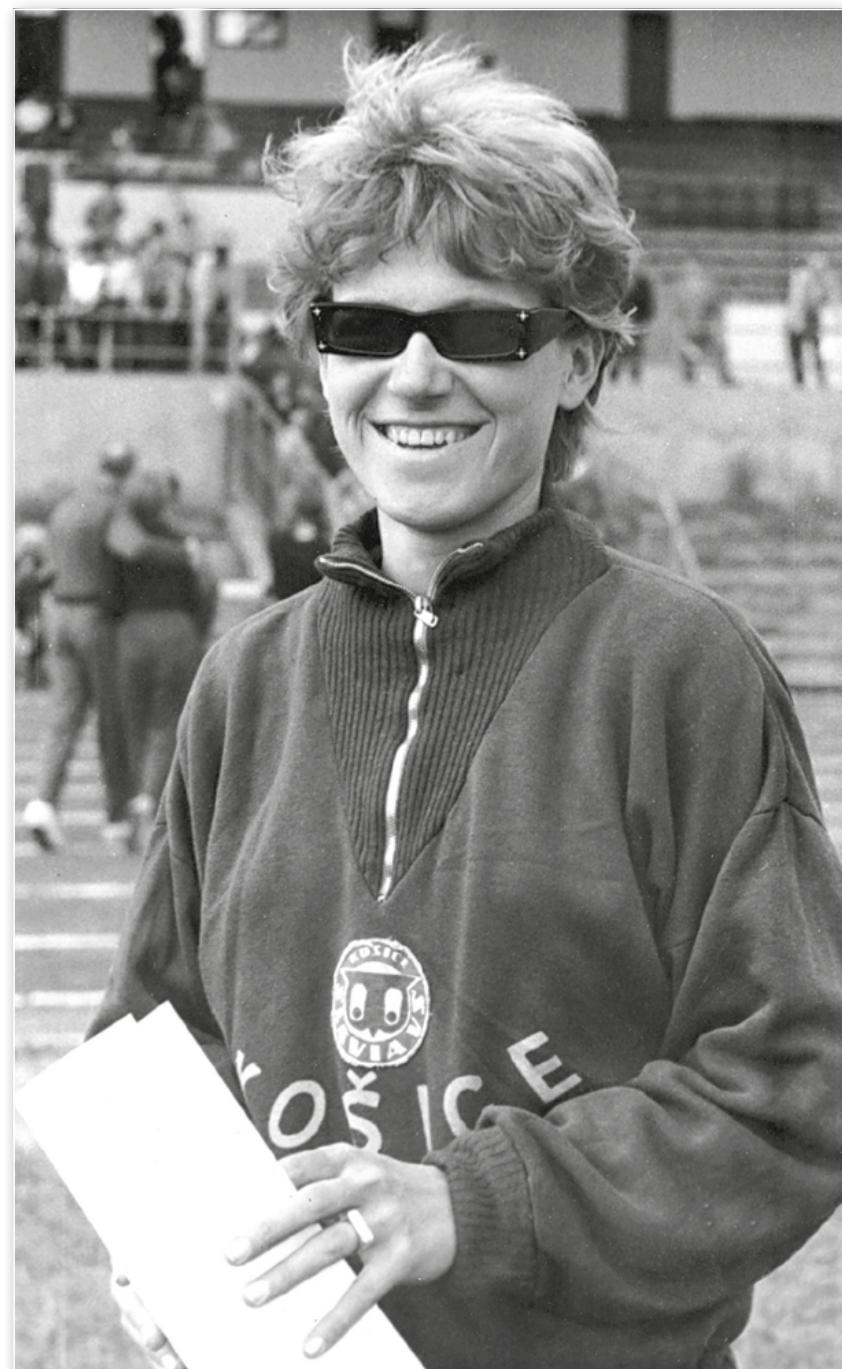
• Posolstvo Slovenska olympijským Aténam / Slovak message to the Athens Olympic, (Nové Mesto nad Váhom 2004)

• Beh olympijského dňa / The Olympic Day Run (Bratislava - Kuchajda 2007)

• Členovia Výkonného výboru Slovenského olympijského výboru / Members of the Executive Committee of the Slovak Olympic Committee, zľava / from the left:

K. Mihok, J. Mitošinka, A. Ihring, J. Dubovský, A. Riecky, V. Miller, J. Mráz, M. Mračnová, V. Černušák, L. Kadnár (Bratislava 1995)

Predmety v zbierke múzea, pôvodný majiteľ M. Mračnová (výber)

Priastavkové č.	Predmet	Opis
1987/660	pohár	alpaka na bokoch so ženskými postavami XIV. meeting dell'Amicizia Siena 1973
1987/661	pohár	alpaka, po boku s ratolestou, čestná cena Tirolského ľahkoatletického zväzu Innsbruck, 14.9.1974
1987/662	pohár	alpaka, 4.internationales Leichtathletik jugend meeting Schwechat 1972, 1.miesto
1987/663	tretra	zn. „Adidas“ v ktorej Mária Mračnová skočila čs. rekord v skoku do výšky (192 cm) r. 1976
1987/664	tričko	ĽA stretnutie Európa-Amerika, Stuttgart, 1969
1987/665	tričko	tričko Adidas s čs. št. znakom
1987/666	tričko	tričko s čs. št. znakom a štart. číslom z ME Atény, 1969
1987/677	stuha	6.olympijský deň Berlin 19.6.1968
1987/678	diplom	medzinárodný ĽA meeting mládeže, Schwechat,výška, 1,75m , 1.miesto, 20.-21.5.1972
1987/679	diplom	VIII. ME v ĽA, Budapešť 1966, 4.miesto, výška ženy
1987/680	diplom	Budapešť 15.-16.5.1976, 1.90cm, 1.cena skok vysoký
1987/681	diplom	Memoriál bratov Znamenských,Moskva 27.- 29.6.1972, 1.miesto 179 cm
1987/682	diplom	ĽA meeting pred ME v Aténach,jún 1969
1987/683	diplom	záslužilý majster športu, Mexico City, 17.10.1968
1987/684	diplom	Mistr Československej socialistické republiky pre rok 1975,skok do výšky, 185 cm
1987/685	diplom	Podákovanie ČSOV za úspešnú reprezentáciu na OH v Mexiku 1968,Praha december 1968
1987/686	plaketa	drevo BLR-ČSSR-MLR, ĽA, skok vysoký, II. miesto, Sofia 1966
1987/687	medaila	M-ČSSR, skok vysoký, 1978, 2.miesto,185 cm
1987/688	medaila	kov, M-ČSSR 1977,skok vysoký 3.miesto, 175cm
1987/689	plaketa+diplom	XXIV memoriál E. Rošického, I. miesto, výška 180 cm
1987/690	plaketa	kov, univerziáda 1965,Budapešť
1987/691	medaila	kov, ĽA, M-ČSSR, 1974,výška-ženy, 2.miesto,
1987/692	medaila	kov v puzdre, M-ČSSR, 1965,LA,ženy-výška,2.miesto
1987/693	medaila	kov v puzdre, ĽA,M-ČSSR, 1.miesto, ženy-výška,1967
1987/694	medaila	kov v puzdre, ĽA, M-ČSSR 1969, ženy-výška 1969, II. miesto
1987/695	medaila	kov v puzdre, halové mistrovstvá ČSSR, ĽA, III. miesto, ženy-výška 1972
1987/696	medaila	kov v puzdre, ĽA-M-ČSSR 1968, výška-ženy, 3.miesto
1987/697	medaila	kov v puzdre, ĽA, ženy výška, I. miesto, M-ČSSR,1976
1987/698-1-3	suvenír	suvenír pre OH Mexico 1968 (miniatúry korunovačných insignií Karola IV.)striebro
1987/699	medaila	kov v puzdre, ĽA stretnutie v Rumunsku 1976,Bukurešť I. cena
1987/700	medaila	kov, Národná mládež, Sofia 1969 2.cena
1987/702	medaila	kov, Innsbruck 14.9.1974
1987/703	medaila	kov, ĽA meeting pre ME, v ĽA, Atény 1969, 2.cena
1987/704-1-40	štartové číslo	textil, štartové čísla z ĽA pretekov
1987/705	suvenír	materiály z OH v Mexiku 1968
1987/706-1-5	pohľadnice	súbor pohľadnic z ME v Ríme a Aténach
1987/707	odznak	textil, čs. .reprezentant na OH
1987/708-1-8	karty	identifikačné karty z ĽA medzináр. podujatí
1987/709-1-24	diplomy	z domáčich ĽA súťaží
1987/710	diplom	SÚVČSZTV čestné uznanie za umiestnenie v ankete 10 najlepších športovcov SSR za rok 1976
1987/711-1-3	diplom	najúspešnejší športovec mesta Bratislavu na rok 1966, 25.IX.1966
1987/712	vlajky	textil, Univerziáda 1965 Budapešť
1987/713	plaketa	kov v puzdre, XVIII. Internat. Hanns Braun Sportfest München 11.-12.9.1974
1987/714	plaketa	kov v puzdre, RSR-ČSSR-ženy, Brašov 13.7.1969
1987/715	plaketa	porcelán v puzdre, MLR-ČSSR 1978
1987/716	plaketa	porcelán, ČSSR-MLR, 1976
1987/717	plaketa	kov v puzdre, ČS Univerziáda-67
1987/718	plaketa	kov v puzdre, najlepší športovec SSr, 1976
1987/719	plaketa	kov v puzdre, ČSSR-Nederland Zábrbeh na Moravě, 24.VII.1966
1987/720	plaketa	sklo v puzdre, M-ČSSR v ĽA, Jablonec nad Nisou 1968
1987/721	medaila	kov v puzdre, M-ČSSR, 2.cena
1987/722	plaketa	kov v puzdre, MR-ĽA Považská Bystrica 1969
1987/723	plaketa	VIII.ME v ĽA, Budapešť 1969, kov v puzdre
1987/726	plaketa	drevo,koža, Nemzetközi Torna 1975 BP

1987/727	plaketa	porcelán, Budapest 1975
1987/728	plaketa	porcelán, MLR-ČSSR, 1974
1987/729	plaketa	porcelán, Népszava pohár 1976
1987/730	plaketa	porcelán, Népszava pohár 1973
1987/731	plaketa	porcelán, Budapest Bajnokság, II., 1945-1975
1987/733	plaketa	kov,Švédsko-ČSSR 1975 Göteborgs
1987/734	plaketa	kov, VII. HEM-ĽA, Mnichov 1976
1987/735	plaketa	kov, VI. HEM-ĽA-Katowice 1975
1987/736	medaila	kov,VIII.Aniversario 1966, Kuba
1987/737	plaketa	kov, medzišt. stretnutie ČSSR-USA-Poľsko mužov a žien Praha 7.-8.7.1975
1987/739	odznak	účastník memorálu bratov Znamenských, Moskva 1972
1987/740	plaketa	XXI. ME v ĽA, Praha 1978
1987/741	odznak	kov, majster Bratislav, 1974
1987/744	odznak	účastník, XX. OH v Montreale 1976,kov
1987/745	odznak	XII. ME Ľ A Praha 1978 kov
1987/746	odznak	kov, VI.HME v LA Katowice 1975
1987/747	plaketa	kov, MR-ĽA, Považská Bystrica
1987/748	odznak	kov, Majster ČSSR 1975
1987/750	plaketa	kov, medzišt. stretnutie ČSSR-Kuba-Maďarsko v ĽA, Praha 28.-29.6.1974
1987/751	plaketa	kov v puzdre, medzišt. stretnutie ČSSR-Maďarsko, Ostrava 15.-16.9.1973
1987/752	odznak	účastník, kov, Memoriál bratov Znamenských 1967
1987/753	plaketa	kov, memoriál bratov Znamenských, III.cena
1987/758	medaila	kov, medzišt. ĽA stretnutiu vo Svechate, máj 1972
1987/760	blúzka	červená, bavlna-polyester, OH 1976 Montreal oficiálne oblečenie žien z čs. výpravy na OH 1976
1987/761	blúzka	červená, dlhý rukáv, časť ofic. odetu čs. reprezentácie na ME v ĽA Praha 1978
1987/762	bunda	z odetu čs. olympionikov na OH 1976 v Montreale
1987/763-1-2	kostým	bavlna, oficiálny, čs. olympioničky, OH Mexico 1968
1987/764-1-2	kostým	čs. reprezentantky na ME Praha 1978
1987/765	taška	súčasť čs. olym. žen. odetu,Montréal 1976
1994/102-1-2	odev	športový odev OH Montreal 1976
2000/166-1-3	odev	VIP, OH 1992 Barcelona, ženský (blúzka, sukňa, kabelka)
2000/183	bunda	tepláková, zn. Adidas, oficiálne oblečenie M. Mračnovej na OH 1976 Montreal
2001/002	tepláky	tepláky M. Mračnovej-Faithovej z atlétického stretnutia Európa-USA, Stuttgart 1969
2006/159	vstupenka	č.790 antický stadión v Olympii, súťaž vo vrhu guľou v Olympii, OH 2004 Atény
2013/252	pečiatka	Olympijská spoločnosť Slovenska Bratislava 3
2013/268	medaila	kov strieborný v puzdre priemer : 35mm av : 100 Za rozvoj slovenskej atletiky rev: Slovenský atlétický zväz
2013/270	medaila	kov zlatý v puzdre Európsky pohár Druhá liga, Skupina B Banská Bystrica á.9.2.2000, Slovensko
2013/454	plaketa	kov strieborný v puzdre 28th European Indoor Athletics Championships Madrid 2005 4-6 March
2013/456	medaila	pamätná v puzdre, kov bronz Congrès Olympique du Centenaire Paris 1994 logo kongresu
2013/458	medaila	pamätná v puzdre, kov strieborný štítko: Pri príležitosti životného jubilea Dr. Márie Mračnovej opis: av: Za rozvoj slovenskej atletiky SAZ rev: Slovenský atlétický zväz
2013/460	medaila	kov v puzdre bronzový ovál Európsky pohár v atletike Banská Bystrica 17. - 18. 6. 2006
2013/467	plaketa	kov v puzdre Slávia UK Bratislava Mária Mračnovej z životnému jubileu s podčakaním za dlhorčnú spoluprácu Atletický oddiel Slávia UK Bratislava 2011
2013/470	diplom	v obale A4 Vážená paní Mária Mračnová 36. Valné zhromaždenie Slovenského olympijského výboru Vás dňa 29.11.2008 v bode rokovania č.19 zvolilo za člena Výkonného výboru SOV na obdobie 2009 - 2012 František Chmelář Jozef Liba
2013/471	diplom	Maratónsky klub Košice udeľuje Mária Mračnovej pamätný list pri príležitosti životného jubilea ako výraz uznania a ocenenia za dlhorčnú spoluprácu a podporu Medzinárodného maratónu mieru 1946-2006 Stefan Daňo Košice
2013/506	vstupenka	Opening Ceremony Athens OG 2004 13.8.2004
2013/508	vstupenka	Closing Ceremony Athens 29.8.2004 Athens
2013/509	vstupenka	Athletic OG 2000 28.9.2000 č. 469 Sydney
2013/512	vstupenka	Closing Ceremony 1.10.2000 Sydney
2013/514	vstupenka	Ice hockey Canada - Slovakia 19.2.1994 not for resale valid with accreditation only Lillehammer
2013/516	vstupenka	Clossing Ceremony WOG Lillehammer 27.2.1994 Official Stand seat 81
2013/518	pozvánka	Clossing Ceremony WOG Lillehammer 27.2.1994 Invitation
2013/522	vstupenka	OG Beijing 2008 16.8.2008 A12
2013/524	vstupenka	OG Atlanta 1996 Opening Ceremony seat 104 19.7.1996
2014/204	vlajka	textil 230x150mm Bratislava 14.6.1989 XXX. Pravda Televízia Slovnaf 6
2014/215	vlajka	textil v plastovom obale ME Praha '78 rev: štátna vlajka ČSSR 150x190mm

IAJA

www.muzeum.olympic.sk

SLOVENSKÝ
OLYMPIJSKÝ VÝBOR

SLOVENSKÉ
OLYMPICKÉ A ŠPORTOVÉ
MUZEUM
Member of the
OLYMPIC MUSEUMS
NETWORK

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

